



Заснаваная ў лістападзе 1906. Адноўленая ў траўні 1991. Выдавец: Прыватнае прадпрыемства «Суродзічы». Выходзіць штотыднёва, у чацвярткі

МАЗ на мяжы прастою?

Галоўны канвэр скарациў вытворчасць тэхнікі.

Старонка 3

Вось ён — векапомны момант

Радзькоў, Дарафеева. Фінберг нудзіцца, Афанасьеву трymаецца. Фотарэпартаж Юліі Дарашкевіч са з'езду «Белай Русі».

Старонка 9

Дачка Аляксандра Патупы зрабіла казачную кар'еру

у Штатах.

Старонка 14

У НУМАРЫ**Не туды яйцы склалі**

Лукашэнка ў Масандорфе — камэнтуе Аляксандар Класкоўскі. Старонка 8.

Пяць гадоў пацану без тармазоў

Прысуд у справе «жывога шчыта». Старонка 5.

Марсіяне ў доміку РСДРП

«Дом першага з'езду» пазбаўляеца савецкасці і павяртаеца тварам да менскай гісторыі. Піша Павал Касцюковіч. Старонка 7.

Сволач паводле Брэма

Франц Сіўко. Апавяданьне. Старонка 12.

Самыя страшныя катастрофы

ў гісторіі выяўленчых мастацтваў. Разбомбленыя фрэскі Мантэні ў Падуі, Вэнэра Мілоская, прадзіраўлены «Сон» Пікаса... Старонка 12.

НН і ARCHE ў Маладэчне

8 лістапада (нядзеля) у Маладэчне (вул. Чыстая, 26) адбудзеца прэзентация Збору твору Адама Станкевіча «З Богам да Беларусі» і «літоўскага» нумару «ARCHE» з удзелам Валера Булгакава, Андрэя Дынька і гісторыка Алеся Пашкевіча.

Пачатак а 16.00.

Дзяды



ЮЛІЯ ДАРАШКЕВІЧ

Сталася так у нашай гісторыі, што Дзяды зрабіліся нацыянальным съятам. Хоць гэта съята даўняе, і наш народ яго адзначаў спрадвеку, але ў найноўшы час так павярнулася, што гэта больш чым памінанье дзядоў. Гэта нацыянальнае съята, звязанае з нашымі марамі і аб незалежнасці дзяржавы, і аб лёссе нашай

мовы, і наагул з усёй беларушчынай, з усім тым, што мы ўкладаем у гэты панятак. Такім днём зрабіліся Дзяды. У тыя славутыя Дзяды 1988-га, калі ўпершыню «чаромху» прымянілі, калі было самое першае вялікае шэсьце, я акурат вярнуўся з дому творчасці, зь Піцунды. Ехалі мы з жонкай з аэропорту на таксі і ўбачылі

шэсьце. Я тады жыў у раёне Зялёнага Лугу, на вуліцы Каліноўскага. Сказаў жонцы — яжджай адна дахаты, выскочы з таксоўкі і далучыўся да гэтага шэсьця. Для мяне гэта выйшла, «з карабля на баль»...

Для мяне асабіста Дзяды звязаныя яшчэ і з Васілем. Васілём Уладзімеравічам Быковым. Сёлета ўжо пяць гадоў

яго з намі няма. Ён сярод тых дзядоў, памяць якіх мы шануем, якой мы кланяємся да замлі і чарку падымаем. Вось, сярод гэтых дзядоў ціпер і Васіль Уладзімеравіч Быкова.

Валянцін Тарас

Валянцін Тарас — партызан, літаратар, сябар Васіля Быкова.

Працяг тэмы — старонка 2.

Крэдыйтная пятля

Стайкі па крэдытах узъялцелі на 5—7% і дасягнулі занябесных 19—20% гадавых.

Паводле падлікаў Нацбанку, сярэдняя стайкі крэдытаў для насельніцтва на 21 кастрычніка дасягнулі 19—20% гадавых. Рост ставак абумоўлены дэфіцитам рэсурсаў у беларускіх банках, паведамляе сайт infobank.by.

Калі казаць прасьцей, крэдыта для насельніцтва і юрдычных асобаў сталі даражэйшымі.

Найбольш выразна тэндэнцыя падаражаньня бачная па валютных рэзьнічных крэдытах, цана якіх за апошні час у многіх банках краіны ўзъялцела да 17—

20% гадавых супраць 12—14% гадавых увесну і летам. Напрыклад, даларавы крэдит на набыццё аўтамабіля «Прыёр-банку» дае толькі пад астранамічны 17%. Кошт крэдытаў у карпаратыўным сэгменте ўзрос да 14—16% гадавых супраць 8—10% у першай палове гэтага году. Шмат у якіх банках гэту тэндэнцыю тлумачаць міжнародным фінансавым крызісам, які выклікаў зыніжэнне магчымасці банкаў па прыцягненні валюты.

Працэнтавыя стайкі крэдытаў у нацыянальнай валюце, выдадзеных беларускімі

банкамі фізычным асобам, за тры тыдні кастрычніка таксама павялічыліся ў сярэднім на 5—6% і склаліся на ўзроўні 19—20% гадавых.

Пры гэтым у Нацбанку растлумачылі, што рэзкага зыніжэння аб ёмаў крэдытаўніцтва на сельніцтва па банкаўскай систэме пакуль што не назіраеца. Да канца году павелічэнне працэнтавых ставак па крэдытах можа прадоўжыцца. Яно абумоўлена дэфіцитам рэсурсаў беларускіх банкаў, у тым ліку праз скарачэнне замежных пазык.

Для выходу з становішча крэдыйтна-фінансавыя ўстановы сталі павялічваць таксама стайкі па дэпазытах фізычных асобаў, бо дэпазыты сталі асноўнай крэдынцай рэсурсаў для банкаў. Зьявілася больш прапановаў размысльці сродкі на непрацяглы тэрмін па высокіх стаўках. У беларускіх рублях яны дасягаюць 15,5% гадавых, у доляхах ЗША і ёура — 11%.

Акрамя таго, для падтрымання

ліквіднасці банкаў Нацбанк, калі трэба, будзе выдаваць ім крэдыта тэрмінам на 3 месяцы без заставы. Працэнты за карыстаньне крэдыта будуть спаганяцца ў памеры стаўкі па аднадзённым разліковым крэдыце (авэрнайт), павялічанай на тры працэнтныя пункты (20% гадавых).

На думку Станіслава Багданкевіча, прычына такога рэзкага росту крэдыйтных ставак — настолькі ў сусветных тэндэнцыях, колькі ва ўнутраных проблемах перагратай беларускай гаспадаркі. Прычым той перагратэй меў палітычныя мэты, кожа прафесар Багданкевіч.

Урадавыя эканамісты пакуль ня бачаць падставаў для трывогі. На іхную думку, беларуская фінансавая систэма застаецца трываючай, і крах банкам не пагражае.

Мікола Бугай з выкарыстаннем інф. БЕЛТА

Больш пра стан беларускай гаспадаркі перад хваляй крызісу — старонка 3.

Уладзімер Някляеў: На Дзяды-1988 усе зразумелі, што Беларусь была, ёсьць і будзе

20 гадоў таму, 30 кастрычніка 1988 году, тысячи менчукоў, якія прыйшли да Ўсходніх могілак, каб адзначыць Дзень памяці Дзяды, разгнала міліцыя. Хто аддаваў загады на разгон і збіцьё людзей? Ці гатовыя быly ўлады прымяніць супраць народу агнястрэльную зброю? Зь якімі падзеямі ў адным шэррагу стаяць Дзяды-88? Пра гэта Міхась Скобла гутарыць з Уладзімерам Някляевым.

Міхась Скобла: Вы ў 1988 годзе працавалі галоўнымі рэдактарамі моладзевага часопісу «Крыніца», заснавальнікам якога быў ЦК камсамолу. Пасада як на той час намэнскітурская. Дык чаго Вас панесла на тыя, забароненія ўладай, Дзяды?

Уладзімер Някляеў: Я думаю, з той самай прычыны, зь якой панесла туды дзясяткі тысячаў людзей.

Скобла: Вы кажаце пра значнасць даты. Усё спазнаеніе ў парунаўні. У якім шэррагу палітычных падзеяў вам бачацца Дзяды-88?

Някляеў: Калі вынесець за дужкі Вялікае Княства Літоўскае і стварэнне ў 1903 годзе Беларускай сацыялістычнай грамады, то рэальная, факталягічная гісторыя Беларусі для мяне пачынаецца з рэвалюцыі 1917 году. Гэта першая дата. Другая дата — утворэнне Беларускай Народнай Рэспублікі ў 1918 годзе. Трэцяя — абавязчэнне 1 студзеня 1919 году БССР. Чацвертая падзея, амаль забытая, — Варшаўская бітва паліакаў з бальшавікамі ў жніўні 1920 году. У заходніх гісторыяграфій яна разглядаецца ўпоравеніем з найвялікшымі бітвамі ў гісторыі чалавечства. Невядома, што адбылося б з Эўропай, калі б Тухачоўскі прайшоў Польшчу... У войску Пілсудзкага, дарэчы, было шмат беларусаў.

Пятая падзея — 1924 год, першае ўзбуйненне Беларусі. Шостая — 1926 год, другое значнае ўзбуйненне, пасля якога Беларусь стала налічваць 5 000 000 чалавек. Сёмая падзея — 1947 год, прыняцце Беларусі ў склад краін-заснавальніц ААН. І восъмай значнай падзеяй у гэтым сьпісе для мяне стаіць Дзяды 1988 году. Недакументальным вынікам іх стала ўсясьветнае разуменіе таго, што Беларусь была, ёсьць і будзе. А дакументальным вынікам стала прыняцце Дэкларацыі аб сувэрэнітэце і стварэнне Рэспублікі Беларусь. Будзьма шчырымі, што, пракамуністычнае бальшыніе ў Вярхоўным Савеце спалохалася двух дзясяткаў дэпутатаў з БНФ? Не, яна спалохалася тae Беларусі, якая праявіла сябе 30 кастрычніка 1988 году.

Скобла: Ніядаўна ў інтэрв'ю нашаму радыё Зянон Пазняк сказаў, што Беларук і Ўнутраныя войскі, якія разганялі людзей ля Ўсходніх могілак і ў Курапатах, былі ўзброеныя, і ім былі разданыя баявыя патроны. Як Вы лічыце, цi гатовыя была тая ўлада прымяніць зброю супраць людзей?



ЮЛІЯ ДАРАШКЕВІЧ

2 лістапада частка людзей зъбярэцца ля Парку Чалюскінцаў, іншая — на Ўсходніх могілках.

Дапамагчы Барадуліну

За два дні набралася сотня такіх ахвотных.

Людзі адгукнуліся на прапанову падтрымка народнага паэта Рыгора Барадуліна, які зноў трапіў у бальніцу.

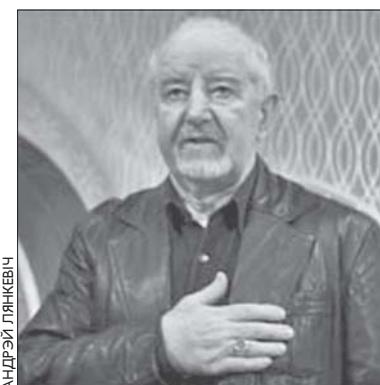
У паставай кватэры грувасціца гара кніг — апошнім часам выдавецтвы плацілі аўтару ганары асobнікамі. Тому журналісту Глебу Лабадзенку прыйшла ў галаву думка зъвярнуцца да людзей з прапановай набываць кнігі Барадуліна з аўтографам Народнага паэта. Хто колькі заплаціць.

За першыя суткі калі сотні чалавек абавязыцілі праз электронную пошту пра жаданыне ахвяраваць на Барадуліна. Да прыкладу, адна

пэнсіянэрка прапанавала сто тысячаў рублёў. Грамадзянін Польшчы прапанаваў 100 зўра за дзіве кнігі. У асноўным людзі прапануюць ад 50 да 100 тысячаў рублёў. За два дні сума складае два мільёны.

Ужо ня першы раз Рыгор Барадулін трапляе ў шпітал. Трэба лекі, трэба адпачынак. Сыціплая пэнсія паэта абліжоўвае старога чалавека...

Глеб Лабадзенка просіць дасылаць замовы на свой электронны адрес labadzenka@gmail.com. Трэба пазначаць, колькі трэба кніжак і колькі адресат пералічыць за гэта грошай. Глеб пры-



АНДРЭЙ ПЛЯКЕВІЧ

носіць кнігі ў лякарню, Барадулін іх падпісвае, і Глеб дастаўляе творы тым, хто зрабіў заказ.

МВ

Ахвотныя памагчы, хто ня мае электроннай пошты, могуць пакінуць свае тэлефоны Рэдакцыі «НН», а Рэдакцыя перакажа іх Глебу.

Дзёрзкія хлопцы

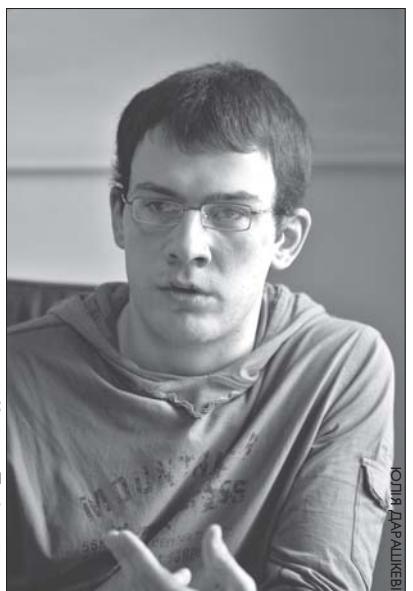
Франак Вячорка і Міхась Пашкевіч праніклі на зъезд БРСМ і сарвалі «адабрамс».

Вось што піша ў сваім інтэрнэт-дзённіку Франак Вячорка: «А 13.40 мы зыліліся з масоўкай — студэнтамі-першакурснікамі ін’язу. А 14.00 пад відам студэнтаў гішпанскага і французскага аддзялення апранулі маечкі «Добroe сердце БРСМ». А 14.10 нас пасадзілі ў самыя відныя месцы». Праз нейкі час зь іх ня сталі спускаць вачэй галоўныі ідэолягі краіны Ўсевалад Янчэўскі, а там і ахойнікі. Усё гэта хлопец ставіў ў інтэрнэт з свайго мабільнага тэлефона проста з Палацу.

Міхась жа Пашкевіч даслаў сваю першую смску ўжо з машыны амапу. «Далі ім там джазу. Яны дагэтуль ня могуць паверыць, што мы самі туды пралезылі».

Пасля гэтага ўжо загудзеў прэзыдыум, а заля, наадварот, сціхла. Урэшце, прагаласавалі за далейшы парадак дня», — кажа сябар «Маладых дэмакратоў».

Хлопцаў вывеззлі з Палацу, але ў пастарунку адпусцілі і нават выбачыліся за беспаўстаўнае затрыманьне.



КОЛІЯ ДАРАШКЕВІЧ

Шэсьце на Дзяды

Лявон Баршчэўскі і Віктар Івашкевіч атрымалі адказы Менгарыканкаму, у якім дасца дазвол на шэсьце, прымеркаванае да дня ўшанаваньня памяці продкаў — Дзядоў 2 лістапада. Дазваленіца збор ля ўваходу на Ўсходнія могілкі (мэтро «Усход» або «Барысаўскі тракт») ад 12.00 да 12.30, потым шэсьце з 12.30 да 14.30 праспектам Незалежнасці, вуліцамі Каліноўскага, Мірашнічэнкі, МКАД і да Курапатаў. Нагадаем, што дзеячы інтэлігенцыі заклікалі сабрацца на tym самым месцы, што і 20 гадоў таму, у пераломным 1988 годзе. Там мяркуеца пакласці кветкі да магілаў Быкова, Карагаўскага, Ткачова, Карпенкі, Панчанкі, Герменчука, іншых пахаваных там дзеячоў грамадзтва і культуры, і стуль рушыць да Нацыянальнага мэмарыялу.

Станоўчы адказ на правядзенне шэсьця 2 лістапада атрымалі і сябры Кансерваторыі-хрысьціянскай партыі БНФ, што традыцыйна пачынаюць шэсьце ад Парку Чалюскінцаў. Збор пачненца а 10.30 калі Гадзіннікавага заводу, шэсьце да Курапатаў праспектам Незалежнасці, вуліцамі Каліноўскага, Мірашнічэнкі ад 11-й і мітынг ва ўрочышчы ад 14.30 па 17.00.

«Гэта найперш жалобная акцыя, але і сьветлае. Мы спалучаем успамін пра памерлых з думай пра будучыню. Таму мітынг будзе ня толькі мэмарыяльным», — кажа Л.Баршчэўскі.

Дасыць бог, абедзіве калёны злучацца на вуліцы Каліноўскага і пойдуть ва ўрочышча разам.

Зыміцер Панкавец

СЪЦІСЛА

27+5 ці 27+6?

У часе візыту ў Беларусь намеснік міністра замежных спраў Чэхіі Томаш Пояр паведаміў, што ягоная краіна ў часе свайго старшынства ў ЭС налета мае намер ініцыяваць саміт фармату «27+5» ці «27+6». 27 — гэта краіны Эўрасаюзу, 5 — Украіна, Малдова й Паўднёвы Каўказ, а шосты магчымы партнёр — Беларусь. Канчатковы фармат саміту будзе залежаць і ад развязвіцца сітуацыі ў Беларусі.

Край ты мой, край...

У Горадні была эмігрантка зрабіла сабе съмерць, павесілася на сабачым павадку. Першы раз яна спрабавала скончыць з сабою ў красавіку. Тады наглыталася таблетак і пырнула сябе нажом у живот. Яе пасыпелі выратаваць: вызвалі «хуткую». Незадоўга да гэтага 55-гадовая жанчына вярнулася з Гішпаніі, дзе працяглы час працавала. У яе пачалася дэпрэсія. Яна казала, што за мяжой было лепей. На гэты раз гарадзенка зачыніла дзвіверы ў пакой, дзе сын працаў за кампютарам, і павесілася ў калідоры.

Былы палітвязень выйграў выбары на Мальдывах

Мамун Абдул Гаюм кіраваў краінай 30 гадоў, але вымушаны быў прызнаць сваю паразу ў другім туры выбараў ад кандыдата ад апазыцыі, якога ён некалькі разоў кідаў за краты. «Мае любімая грамадзянне, я прымаю вынікі выбараў 28 кастрычніка і з павагай стаўлюся да перамогі Махамэда Нашыда на іх», — сказаў ён, зазначыўшы, што не зъбираецца пакідаць краіну. 41-гадовы Нашыд набраў на першых свободных выбарах 54% галасоў. Мальдывскія краіны — гэта турыстычныя мэккі сярод Індыйскага акіяну.

АГ; «Эўрарады»

люстра дзён

Трывожныя настроі працоўных МАЗу і МТЗ

Са словаў аднаго з рабочых МАЗу, галоўны канвэр заводу скарачу вытворчасць тэхнікі са 106 адзінак да 75.

Пры канцы каstryчніка вакол сталічных прамысловых гігантаў МАЗу і МТЗ загулі чуткі пра скарачэнны пэрсаналу і вымушаныя прастоі. Кіраўніцтва заводаў абвяргае гэтыя звесткі.

Што характэрна — гэтам разам звесткі пра чарговыя праблемы на буйных дзяржпрадпры-

емствах прыйшлі не з расейскіх СМІ, а ад простых працоўных заводаў. У Сеціве зьяўляецца інфармацыя ад ананімных супрацоўнікаў: кіраўніцтва неафіцыйна папярэджвае пра будучас скарачэнныя працоўнага тыдня да 4 дзён, затрымкі заробкай ды пра магчымас звальненіе да 10% пэрсаналу — найперш пэнсіяніраў, хворых ды парушальнікаў працоўнага рэжыму.

Намесьнік гендиректара Менскага трактарнага завода па кадрах, сацыяльным разьвіцьці ды

ідеалігічнай працы Васіль Тымановіч на гэта адказаў наступнае: «З парушальнікамі працоўнага рэжыму нам не па шляху, таму мы іх звальнілі і будзем звальніць. А астатнія — гэта чуткі.

Мы не плянавалі і не плянуем скарачэння. Ні ў вытворчасці, ні што датычыць пэрсаналу. Прадпрыемства працуе паводле пляну у нармальным рэжыме».

Нагадаем, што ў панядзелак у СМІ трапіла інфармацыя пра магчымыя вымушаныя двухтыднёвые вакацыі на Менскім аўтазаводзе.

заводзе.

Пра гэта «НН» паведаміў адзін з супрацоўнікаў МАЗу. Ён звязвае гэта з адсутнасцю попыту на прадукцыю завода. У прэс-службе МАЗу гэты звесткі абверглі, зазначыўшы, што прадпрыемства «пакуль працуе ў звычайнім рэжыме».

Пазней начальнік упраўлення продажу грузавой тэхнікі заводу Сяргей Захарэвіч у гутарцы з журналістамі ўсё ж ужо слова «цяжкасць», зазначыўшы, што тэхніка кепска прадаецца.

Шараговыя супрацоўнікі аўтазаводу апынуліся больш разгаворлівымі.

Адзін з іх на умовах ананімнасці паведаміў, што апошнія два дні мінулага тыдня ягоная зъмена выходзіла на працу, але сядзела склаўшы руکі, бо не было дзялаў.

Па яго словам, у пятніцу на за-

водзкай стаянцы бачылі цэлую калёну джыпаў зь міністэрскімі нумарамі, у сувязі з чым па прадпрыемстве папаўзлы чуткі пра экстраную нараду з удзелам прадстаўнікоў Міністэрства прамысловасці. На сёняня, з ягоных словаў, галоўны канвэр скарачу вытворчасць тэхнікі — са 106 адзінак да 75. І такі расклад, магчыма, замацуетца з 1 лістапада. Прямагчымы вымушаныя прастой працоўныя таксама гаворяць, аднак дакладны час не называюць — або ў лістападзе, або ў студзені.

Варты адзначыць, што беларускія машынабудаўнічыя прадпрыемствы і так някепска тримаюцца, дзякуючы падтрымцы з дзяржбюджэту. Аналагічныя расейскія ўжо прыпынялі вытворчасць або скарачалі працоўныя тыдні.

Сямён Печанко

Расяя агучыла ўмоўы выдзялення крэдыту

Яны прадугледжваюць «супольныя меры эканамічнага характару», заяўвіў намесьнік міністра фінансаў РФ Дзьмітры Панкін.

Ён паведаміў агенцтву ПРАЙМА-ТАСС, што крэдыт выдзяляецца на 15 гадоў з 5-гадовым ільготным перыядам па выплаце асноўнай пазыкі. Пры гэтым Дзьмітры Панкін намякнуў, што крэдыт будзе звязаны з «планам сумесных дзеяньняў, дзе будуть вызначаныя меры эканамічнага характару».

Па яго словам, адначасова будуть «зафіксаваныя пытаныні валютнага курсу, доступу расейскіх кампаній на беларускі рынак прыватызацыі ў Беларусі, плацёжнага балансу Беларусі». То бок, гаворка вядзенца пра праграму дзеяньняў у эканамічнай сферы.

Варты адзначыць, што ў той жа дзень пра эканоміку казаў і галоўны рэдактар часопіса «Россия в глобальной политике» Фёдар Лук'янаў. У гэзэце «Коммерсантъ» ён выказаў думку пра тое, што Расяя магла бы выкарыстоўці цяперашнія крызіс для якаснага ўмацавання сваіх пазіцыяў у рэгіёне.

«Умовай дапамогі суседзям павінна быць не вырашэнне каньюнктурных проблем, а фармаванне доўгатэрміновых эканамічных сувязяў. Іншымі словамі, нельга набываць на крэдыты прызнаныне Абхазіі і Паўднёвой Асіці» — мяркую палітоляг.

Афіцыйная Москва ўдае спакойнае стаўленне да адначасовага пошуку Менск альтэрнатыўных крыніцаў сродкаў, у прыватнасці ў МВФ. Прынамсі намесьнік міністра фінансаў РФ не ўбачыў у гэтым супяречнасцяў.

Разам з тым, той жа «Коммерсантъ» нагадвае, што ў Москвы ёсьць «адпрацаваны спосаб зрабіць спадара Лукашэнку больш лагодным» і ў якасці прыклада такога спосабу прыводзіць забарону Рассельгаснаглядам, накладзеную на ўвоз мяса-малочнай прадукцыі некалькіх дзесяткаў беларускіх вытворцаў.

Сямён Печанко



Стайкі крэдытаў для насельніцтва ў беларускіх банках узняліся да 17–20%.

Пачаліся праблемы з продажам калію

Гаворачы пра фінансавы крызіс на пасяджэнні Савету міністраў, міністар эканомікі Мікалай

Зайчанка заўважыў, што некаторыя замежныя спажыўцы беларускай

нафтahімі адмаўляюцца

ад раней заяўленых

кантрактаў. З гэтай жа

прычыны пакупнікі

каліных утнашэнняў

у Эўропе, Паўднёва-

Усходній Азіі, Бразылії

ужо ў ліпені сталі

адмаўляцца ад раней

заяўленых аўтама-

закупкі.

Курс продажу даляра дасягнуў 2.185 рублёў

Максымальны курс продажу даляра ЗША ў аблінных пунктах Мінска пастане на рэйні 29 каstryчніка дасягнуў 2.185 беларускіх рублёў. Пры гэтым максимальны

курс пакупкі амэрыканскай валюты склаў 2.150 рублёў, мінімальны — 2.115 рублёў. Рост попыту на даляры пайшло ад пачатку мінулага тыдня.

Паніка ў Мінельгасхарчы

Расяя з 1 лістапада забаране ўвозу ў краіну малочнай прадукцыі і мяса ігрушкі з 20 беларускіх прадпрыемстваў, якія па выніках праверкі нібыта не адпавядаюць патрабаванням.

Рассельгаснагляду. Пад забарону трапілі ААТ «Маладечанскі гарнталзавод», ААТ «Смалявіцкі малочны завод», ААТ «Верхнядзвінскі масласырзавод», ААТ «Сельненскі завод САМ», ААТ «Кобрынскі пупшкафабрыка» ды іншыя.

Правы і Справядліўшчыца

АЭС працануюць будаваць кітайцам?

Пра такую магчымасць заявіў Аляксандр Лукашэнка на сустэрчы з кіраўніцтвам Кітайскай Гуандунскай яздернай энергетычнай карпарацыі.

Інфляцыя па выніках году складзе 14%

Пра гэта на пашыраным паседжэнні Саўміну заявіў міністар эканомікі Мікалай Зайчанка.

Польша пярайдзе на ёура

Кіраўнік польскага ўраду Дональд Туск у аўторак падпісаў План уздзенення ў Польшчы ёура. Прэм'ер выказаў спадзяванье, што ёура зменіць злоты да канца 2011 года. За захаваныя нацыянальнай валюты выступае прызыдзент Лех Качыньскі і партыя Права і Справядліўшчыца

Вугоршчына атрымае рэкордны крэдыт

Міжнародны валютны фонд, Эўрасаюз і Сусветны банк пагадзіліся выдзеліць Вугоршчыне пакет фінансавай дапамогі на 25 млрд даляраў. МВФ дае 16 млрд, Эўрасаюз — 8 млрд. Сусветны банк — мільярд. У

Вугоршчыне ўшлі фінансавага крызысу выявіўся ў рэзкім скарачэнні валютных запасаў. У верасні курс вугорскага форынта панізіўся на 20% у

дачыненіі да даляра і ёура. Агульная замежная запасы

Вугоршчыны ўжо дасягнула 100 млрд даляраў, што набліжаецца да 100% ад

ВУП. Для парадкавання, у Беларусі яна складае толькі прыкладна 30% ад

HD тэлевізары пацяснілі сваіх папярэднікаў

У 2008 г. продажы тэлевізараў высокага разрешэння (HD, high definition) упершыню перавысілі продажы стандартных

прыстасаваньняў. Як вынікае з справаўдачай аналітычнай кампаніі iSupply, сёлета ў съвеце будзе прададзена 124,2

млн тэлевізараў HD

супраць 86,6 млн звычайных. Яшчэ год тагу гэтыя

судносіны склаў 97,1 млн супраць стандарту. У

2012 году, мяркуючы адмыслоўцы, будзе рэалізавана 241,2 HD-тэлевізараў, а доля звычайных прыстасаваньня скроціца да 23,1 млн.

СП; паводле Радыё Свабода, БЕЛТА, bsb.by, Дело, gazeta.pl, Газета.ru

Новы съпікер палаты прадстаўнікоў

Галоўным пытаньнем першага працоўнага дня першай сэсіі новай палаты прадстаўнікоў было абраўнне съпікера. На пасаду быў прапанаваны толькі Ўладзімер Андрэйчанка. За ягоную кандыдатуру прагаласавала 107 дэпутатаў, супраць — 1, адзін бюлетэнь прызнаны несапраўдным.

У.Андрэйчанка — старажыл уладнай вэртыкалі. На сваёй пасадзе ён адпрацаў без малога 14 гадоў, ніхто зъ ягоных колегаў так доўга ў «губэрнатарскім» крэсле не затрымліваўся. Многія лічаць, што прызначэнне Андрэйчанкі ў свой час стала магчымым дзякуючы тагачаснаму кіраўніку Адміністрацыі прэзыдэнта Леаніду Сініцыну.

З галоўных рысаў Андрэйчанкі адзначаюць неканфліктасць, добрае ўменье выконваць загады. Чыноўнік ніколі не імкнётся на відныя ролі. У віцебскім аблвыканкаме заўсёды была невялікая людзкая цяжкачка, Андрэйчанка давярае толькі правераным кадрам.

За такі практычны тэрмін чуткі пра звольненіе старшыні аблвыканкаму хадзілі неаднаразова. Апошняя па-паўзлі летась, пасля арышту банды Рымаса. На адной з нарадаў Лукашэнка прости сказаў: «Стаміўся губэрнатар». Прости адпраўляць на пэнсію такога паважанага чалавека палітыкі немэтазгодным. Разам з Андрэйчанкам у палату трапіў і ягоны намеснік Пётар Южык. Новы кіраўніцтва Віцебшчыны яшчэ не прызначанае.

Намеснікам Андрэйчанкі абраны 53-гадовы Валеры Іваноў, які раней узнічальваў Шклousкі райвыканкам. За яго прагаласавала 105 дэпутатаў, супраць — 4.

Зъміцер
Панкавец

ЮЛІЯ ДАРАШКЕВІЧ

Сёлета Ўладзімер Андрэйчанка (справа) апошні раз быў гаспадаром «Славянскага базару» ў Віцебску.



На пяты тэрмін, але зъ пераемнікам

У нядзелю ў менскім Палацы мастацтваў прайшоў дзясяты зъезд Таварыства беларускай мовы імя Францішка Скарыны.

Сярод гасцей зъезду былі пісьменнікі Ніл Гілевіч, Анатоль Вярцінскі, Уладзімер Арлоў, палітыкі Вінцук Вячорка, Лявон Баршчэўскі, Павал Севярынец, Пятро Краўчанка, дыпламат Стэфан Эрыксан, сявітар Уладзіслаў Завальнік.

Разам з тым, варта адзначыць, што большую частку дэлегатаў зъезду складалі людзі сталага веку. Моладзі відавочна бракавала. Старшыня ТБМ Алег Трусаў на гэта адзначае, што моладзь абрала дэлегатамі зъезду людзей старэйшых і паважаных.

Трусаў і на гэты раз быў адзіным прэзідэнтам на пасаду старшыні. За ягоную кандыдатуру выступілі адзінагалосна. У намеснікі чарговы раз абраныя Людміла

Дзіцэвіч і Алена Анісім, а таксама ўпершыню Дзяніс Тушынскі і Ірына Марачкіна.

Галоўным рэдактарам газеты ТБМ «Наша слова» было вырашана пакінуць Станіслава Судніка. Хаця сам сп. Суднік прызнаўся, што гатовы перадаць гэтае месца каму-небудзь іншаму. Ахвотных не знайшлося.

Алег Трусаў падзячыў дэлегатам за тое, што яны падтрымалі ягону кандыдатуру. «Часам мы не разумеем, што робім найма-верную працу. Галоўны наш вораг — гэта ляяnota, а ня нейкая ўлада», — сказаў А.Трусаў.

Наступны зъезд ТБМ пройдзе ў 2011 годзе.

Зъміцер Панкавец



Большую частку дэлегатаў зъезду складалі людзі сталага веку.

ЮРЫ ДЗЯДЗІНКІН

Алег Трусаў: Прыходзяць да ўлады «Хлопцы Адраджэння»

Па сканчэнні працы зъезду спадар Трусаў падзяліўся сваімі ўражаньнямі з карэспандэнтам «НН».

Алег Трусаў: Першае, што нам зараз трэба зрабіць, — прынесьці праграму святкавання 20-х угодкаў ТБМ. Трэба давесці да ладу ўсе дакументы, а пасля даслаць іх адрасатам. Найперш гэта зварот да Лукашэнкі, каб

былі ўнесеныя зьмены ў Закон аб мовах. А таксама наш зварот да грамадзінаў краіны ў суязі зь перапісам, які пройдзе налета. Што да аренды памяшкання, то, калі людзі будуць нам дасылаць ахвяраваньні, пытаньне ўдастца вырашыць.

«НН»: Якія грамадскія сфэры сёньня найбольш патрабуюць беларусізацыі?

АТ: Перадусім тэлебачаньне, гэта нашае самае балючае пытаньне. Цяпер ім і будзем займаць.

ца. Будзем накіроўваць звароты, зьбіраць подпісы. У мяне адчуваюць, што іх мы вось-вось зломім. Чакаць нядоўга засталося.

«НН»: Ці ёсьць нейкія спадзяванні што да шырэйшага ўжывання беларускай мовы?

АТ: Яны спрадуктываюць штодня. Паглядзіце на рэкламу нашых гарадоў. Вось прыходзіў новы мэр майго роднага Мсціслава, загадаў усе канфэрэнцыі па-беларуску праводзіць. Прыйжджаю дахаты, а там усе па-беларуску гавораць. Гэта тураўскі хлопец. Ён пачаў рэстаўрацыю гораду, паставіў помнік Грунвалду. Цяпер ідзе зъмена начальніцтва ва ўсёй краіне. Прыходзяць да ўлады «Хлопцы Адраджэння».

Ім 35—40 гадоў, яны са съязгамі хадзілі на міты-

ні. Праз 5—6 гадоў яны ўжо стануць прэзыдэнтамі. Я веру, што яны ўсё зъменяць. Вышэйшая ўлада таксама захісталася.

«НН»: Ці рыхтуе Трусаў пераемніка?

АТ: Я ўжо маю. Дзяніса Тушынскага, які проста ж так ён зьявіўся. Хлопец добра падрыхтаваны, гаворыць па-ангельску. Шмат у чым лепшы за мяне.

Гутарыў ЗП



ЮРЫ ДЗЯДЗІНКІН

люстра дзён

Пяць гадоў пацану без тармазоў

Працэс Рамана Мянцюка, які прайшоў 28–29 кастрычніка ў судзе Маскоўскага раёну сталіцы, рэзка кантраставаў з папярэднім разъбіральніцтвам па справе «Жывога шчыта» сваёй адкрытасцю.

У залю суду запусьцілі ўсіх, нават відэаапаратараў недзяржайчых інтарнэт-рэурсаў.

Заняўшы месца за пафарбаванымі ў белы колер кратамі, Раман Мянцюк не рабіў уражаньня зламанага арыштанта. Свежая вопратка, бляюткі красоўкі — інакш кажучы, падсудны «трымаў марку». Было добра бачна, што Раман Мянцюк — дасьведчаны сядзелец. Нават без кайданкоў, па звычы ѿмель увесь час ён тримаў руки за спінай.

«Вы пяць разоў прыцягваліся да крымінальнай адказнасці...» — пачаў быў дзяржайны абвінаваўца. «Шэсць!» — выпрабаў яго Мянцюк. Пракурор зідзіўлена паглядзеў на падсуднага паўзьверх акуляраў. «Шосты раз судзілі за бутэльку малака, якую я ўзяў», — зьнейкай дзіўнай ноткай абражанага гонару ў голасе патлумачыў падсудны. Аднак пракурор запэуніў яго, што той артыкул заканадаўствам дэкрыміналізаваны.

Нагадаем, што 2 сакавіка 2008 г., кіруючы аўто «Фальксваген гольф», на хуткасці каля



160 км/г нецьвярозы Раман Мянцюк выклікаў аварыю на 8-м кілеметры трасы Менск — Мікашэвічы. Ён урэзаўся ў некалькі аўтамабіляў, якія, як паказала разъбіральніцтва ў судзе, супрацоўнікі ДАІ выставілі на дарозе ў якасці заслоны з мэтай спыніць парушальника.

Падчас допыту Раман Мянцюк адзначыў, што на бачыў «Жывога шчыта», выстаўленага супрацоўнікамі ДАІ. У адказ на пытаньне

пракурора ён заявіў, што ня мог нават меркаваць, што там стаяць машыны. Таму экстранага тармажэння не прымняў. І ўвогуле ня помніць, у што даўся, бо ачомаўся ў больніцы.

Мянцюк сваю віну прызнаў, але папрасіў суд прызначыць яму пакараньне, не звязанае з пазбаўленнем волі. Увогуле, Мянцюк выявіўся сапраўднай мэдыйнай фігурай. Ён ужо выступаў на расейскім ток-шоў і скарыстаў гэты досьвед у судзе, папрасіўшы дазволу звярненіца да мэдыйнага пакаяння словам. Суд дазволіў. Мянцюк папрасіў прабачэння ўсіх, хто пацярпэў, уключна з міліцыянтамі, якія мусілі пайсці на супрацьпраўныя дзеяніні, каб спыніць ягоны аўта-

мабіль.

Раман Мянцюк казаў, што дужа перажывае за будучы лёс жонкі Вольгі, якая згубіла дзіця праз пазачасныя роды за дзесяць дзён да таго фатальнага здарэння на шашы. Прызнаўшы сваю віну, ён у той самы час усяляк прадстаўляў сябе на судзе як ахвяру неспрыяльных абставінаў і ўласнай слабахарактарнасці, але ня злога намеру.

Другі дзень працэсу пачаўся з зачытваньня пісмовага звароту Рамана Мэнцюка да судзьдзі. Абвінавачаны абвясціў галадоўку, кажучы, што ён невінаваты: «Я толькі парушаў правілы дарожнага руху», а гэта цягне толькі на адміністрацыйную справу.

Застрэліўся съледчы, які вёў справу Мэнцюка

Съледчы Менскай абласной прокуратуры Васіль Папін застрэліўся ў сваім службовым кабінэце з табэльнага пісталета. У Менскай абласной прокуратуры, дзе працаваў Папін, пасадаў дзве юноакоў, 16- і 19-гадовага, у турму за графіці антылукашэнкаўскага характару. Гэта быў адзін з першых паказальных палітычных працэсаў.

«Гэты чалавек ня меў маральных прынцыпаў, ніякіх, — кажа Аляксей Шыдлоўскі. — І вось якя воля лесу: 10 гадоў прайшло, і ніяк ўжо ані судзьдзі Цімафеева, ані съледчага Папіна».

Мянцюк съцвярджаў, што падчас съледства да яго ставіліся прадузята, але ён ніякі не крымінальник. «Я мужчына са сваёй годнасцю і не хачу вяртасца ў зону. У выпадку накіраваны ў турму, маё жыцьцё страціць сэнс». Гэта гаварыў чалавек, які правёў за кратамі больш за 10 гадоў з сваіх 28.

Пракурор патрабаваў пакараць віноўніка «Жывога шчыта» пяццю гадамі калёніі агульнага рэжыму. Ён матываў такую жорсткую меру тым, што на вольным пасяленні Мянцюк можа ўцячы, як ён ужо ўцякаў у Маскву.

У выніку судзьдзя цалкам задаволіў патрабаваны пракурору. Мянцюк сказаў, што будзе прыцягваць галадоўку. Присуд можа быць абскарджаны цігам 10 дзён у Менскім абласным судзе.

Алесь Бондар,
Зыміцер Панкавец

СЪЦІСЛА

У Балі прэзыдэнтаў возьме ўдзел Мілінкевіч, а не Лукашэнка

На 90-годзьдзе незалежнасці Польшчы, 11 лістапада, прэзыдэнт краіны Лех Качынскі арганізуе баль. Запрошаныя кіраўнікі 55 краін, агульная колькасць гасцей павінна дасягнуць 1800 чалавек. Запрашэнне на ўрачыстасці атрымала таксама ляўрэт прэмii А. Сахарава 2006 году, лідэр «Руху «За Свабоду» Аляксандар Мілінкевіч.

РТР: Бляндынка — маці Колі Лукашэнкі

Расейскі тэлеканал РТР у праграме «Весті недзелі» паказаў рэпартаж пра наведаньне кіраўніком Беларусі вайсковых вучэнняў. А.Лукашэнка звязаўся з 5-гадовым сынам Мікалаем. «Побач была мілавідная жанчына ў чыне старшага лейтэнанта. І журналісты ўвесь час гадалі, ці ня маці гэтага сына прэзыдэнта?» — такім пытаньнем скончыўся тэлерэпартаж. З рэпартажаў БТ і АНТ кадры з

У панядзелак ў СІЗА на Валадарскага быў зъмешчаны Аляксандар Баразенка.

Хлопец праходзіць па крымінальнай справе за мітынг прадпрымальнікаў 10 студзеня. Ён стаў першым палітвзывнем, што трапіў за краты пасля адмены санкций ЭС.

Нагадаем, што тая справа атрымала неафіцыйную назыву «Працэс чатыроццаці». Аднак на лаве падсудных аказалася толькі 13 чалавек. Студэнт університету Ўроцлава Аляксандар Баразенка прыняў рашэнне зastaца ў Польшчу і не прыяжджаць на працэс. Фігуранты той

сынам Мікалаем зыніклі.

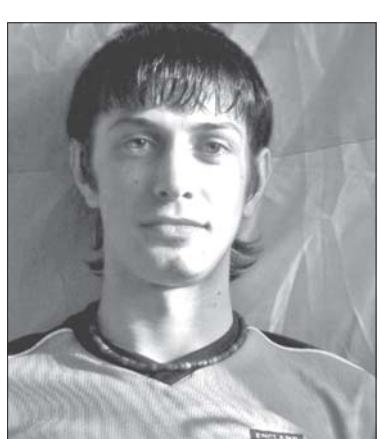
Нас — 9 млн 675,6 тыс.

Колькасць насельніцтва Беларусі па стане на 1 кастрычніка складаў 9 млн 675,6 тыс. чалавек і проці мінулага году скарацілася на 20,1 тыс. чалавек, паведамляе Нацыянальны статыстычны камітэт.

справы атрымалі розныя тэрміны абмежаваньня волі без наўкараньня аddyваць пакараньне, а таксама штрафы. Андрэй Кім атрымаў паўтара году калёніі.

Большасць з іх жыве сёньня фактычна ва ўмовах хатняга арышту. Некаторыя, як Тацяна Цішкевіч, Аляксей Бондар, Арцём Дубскі, прынялі рашэнне зъехаць з краіны.

Паводле нашай інфармацыі, Аляксандар Баразенка пэўны час знаходзіўся на тэрыторыі Беларусі. Зъехаць назад на вучобу не было магчымасці, бо расейцы аднавілі беларускую базу невыязных. Хлопца нібыта нават зды-



малі з цягніка.

27 кастрычніка Аляксандар

Лорд Бэл прыслалі турыстаў

У Менску на спэцзамову лорда Цімаці Бэла прыехала група журналістаў з Брытаніі і Францыі, у тым ліку чацвёртага з упльвовай газэты The Financial Times. З піяршчыкам Бэлам беларуская адміністрацыя заключыла дамову аб паляпшэнні іміджу. Аб'екты цікавасці журнالістаў — МАЗ,

«Мілавіца», Нацбанк, міністэрства прамысловасці, эканомікі, фінансаў, Парк высокіх тэхналогій. Раней падобныя прапагандыстычныя туры ладзіліся толькі для расейскіх СМИ.

Цана шэнгенскіх візаў застанецца ранейшай

У Эўрасаюзу пакуль няма пляніруемых перамоў зъ

Баразенка добраахвотна разам з сваім адвакатам Паўлом Сапелкам звязаўся да съледчага Міхалькевіча. Там хлопцу было прадстаўлены пастанова аб арышце, якая была выпісаныя яшчэ ў траўні.

«У СІЗА Баразенка правядзе час да суду, калі, канечнэ, як будзе заменена мера стрымання. Хадайніцтва ў прокуратуру наўкую найбліжэйшым днём», — кажа П. Сапелка.

Пакуль цяжка меркаваць, калі дакладна абудзеца суд. Вядома толькі, што ён абудзеца ў судзе Цэнтральнага раёну Менску.

Зыміцер Панкавец

беларускім бокам адносна зъмяншэння кошту шэнгенскіх візаў. Прэс-служба Хаўера Саланы адзначае: «ЭС толькі на пачатку новых дачыненій зь Беларусью, і разывіццё гэтых дачыненій будзе залежаць ад дзесянінай беларускіх уладаў у сферы правоў чалавека».

Паводле МБ, радыё «Свабода», БелПАН



ЮЛІЯ ДАРАДЖЕНКО

Статуі на фасадзе Опэрнага

На портыку Менскай Опэры маюць усталяваць скульптуры бoga музыкі Апалёна і дзіўюх німфаў. А ў нішах на съценах будынку будзе красавацца музы. Дарэчы, дзіўюх з чатырох музаў ужо можна пабачыць, а вось часовы кардонны Апалён і німфы, пабыўшы каторы час на портыку, зынілі — пэўна, каб саступіць месца мэталічным.

«На портыку (над ганкам) опэрнага тэатру будзе стаяць статуя Апалёна з дзіўном вянкамі, — расказвае аўтар праекту Генадзь Буралкін. — Бог музыкі будзе як бы вінчаць опэру і балет. Абапал яго — дзіўе німфы. А ўздоўж усяго портыку будзе віцца стужка з нотным

станам. У саміх съценах будынку, у нішах, зьявяцца статуі чатырох музаў: тэатру — Мэльпамэна, гімнасіпева — Палігімнія, танцу — Тэрпсыхора і пазі — Каліпса».

Скульптуру Алесю Шатэрніку праект па ўсталяванні статуі не даспадобы: «Так, сапраўды, у будынку ёсьць вольныя нішы для скульптураў. Яны былі нават заплянаваныя Лангардам, легендарным архітэкторам будынку. Але! Нельга пры будынку ў канструктыўісцкім стылі ставіць клясычныя скульптуры. Ну, нельга — ёсьць такое паняцце, як канон і стыль. Галоўным патрабаваннем да скульптураў было прыўнесці сваім тво-

рамі самавітасці, урачыстасці, а яны прыўнясць, пэўна, адно недарэчную пампэзнасць. Каб усё было, як у мас-



Барэльефы з будынку «Ракфэлер-цэнтру» ў Нью-Ёрку.

Другая нацыянальная дыктуюка пройдзе 21 лютага

Таварыства беларускай мовы абвесціла пра намер правесці Другую агульнанацыянальную дыктуюку па беларускай мове. Акцыя будзе прымеркавана да Міжнароднага дня роднай мовы і адбудзецца 21 лютага.

Бэл дабраўся і да «Эўрабачання»

Сыпявак Барыс Маісеев пачывердзіў, што атрымаў прапанову прадстаўляць Беларусь на «Эўрабачанні» ў 2009 г. у Маскве. Ён не ўдакладніў, ад какога атрымаў прапанову. Зъявілася неафіцыйная інфармацыя, што яе яму асабіста зрабіў А.Лукашэнка.

Маскоўскі сыпявак Маісеев працуе ў стылістыцы расейскага «непрітязательнага» попу з элементамі гейтрэшу. Зы Беларусью яго звязвае месца нараджэння —

Магілёў. Ён нават ведас некалькі словаў на беларускай мове.

Стужка пра Лявона Тарасевіча

У Варшаве ў нядзелю адбылася прэзентацыя стужкі пра польскага мастака беларускага паходжання Лявона Тарасевіча Ікона па drogk («Абрац на дарожку»). Мерапрыемства адбылося ў канцэртнай залі Laboratorium галерэі мастацтваў ва Ўяздоўскім замку. Пасля прэзентацыі была сустрэча з мастаком. Зь некалькімі песьнямі выступілі Юрка Асеньнік (гурт Zero-85) і Слава Корань («Уліс»).

Першы беларускі музыкл

Прэм'ера «Байкера» адбудзецца 8 лістапада ў Палацы Рэспублікі. Аўтар, кампозітар Уладзімір Кандрусеўч, кажа: «Мы пайшлі за брадвейскім вопытам,

СЪЦІСЛА

зрабілі спачатку перадпрем'ерны тур, паказвалі «Байкера» ў іншых гарадах, першым прадставіць яго ў сталіцы — адчулі, што публіка прымае мюзікл».

У вёсцы Гарадзец знайдзена скрыпкі Страдывары?

Міністэрства культуры мае намер правесці экспэртызу скрыпкі, знайдзенай у музэі вёскі Гарадзец у Шаркаўшчынскім раёне Віцебскай вобласці. Экспэртыза і павінна выявіць, ці належыць

аўтарства скрыпкі Антоніё Стадывары. Унутры корпусу гэтага інструменту была знайдзена этикетка, на якой напісаны імя майстра і дата вырабу — 1723 ці 1725 год.

Інфармацыя пра тое, што інструмент зроблены вялікім майстрам, у такіх выпадках часта не пачываючы ад Цёткі і Валянціна Таўляя.

У Лідзе выйшла анталёгія «Шануйце роднае слова». У кнізе сабрана проза, але перадусім паэзія 47 аўтараў, пачынаючы ад Цёткі і Валянціна Таўляя. Аўтараў лучыць належнасць да лідзкага рэгіёну. Уклаў зборнік рэдактар «Нашага слова» Станіслаў Суднік.

Паводле МБ, ЛК, радыё «Свабода»

Лідзкі літаратурны зборнік

Паводле МБ, ЛК, радыё «Свабода»

У Лідзе выйшла анталёгія «Шануйце роднае слова». У кнізе сабрана проза, але перадусім паэзія 47 аўтараў, пачынаючы ад Цёткі і Валянціна Таўляя. Аўтараў лучыць належнасць да лідзкага рэгіёну. Уклаў зборнік рэдактар «Нашага слова» Станіслаў Суднік.

КАЛЯНДАР

Лістапад

1 — Свята Ўсіх святых у каталікоў.

1 — 75 гадоў таму (1933) нарадзіўся Вячаслаў Адамчык (в. Варакомшчына, ціпер Дзяцлагоўскі раён), аўтар клясычных раманаў «Заходнікі» і «Чужая Башкайшчына».

2 — Дзяды.

8 — 125 гадоў таму (1883) нарадзіўся Вацлаў Ластоўскі (маёнтак Калеснікі, ціпер Глыбоцкі раён), грамадзкі і палітычны дзеяч, гісторык, мовазнаўца, літаратуразнаўца — лідэр БНР.

16 — успамін Маці Божай Астрабрамской — апякункі Беларусі.

18 — 125 гадоў таму (1885) нарадзіўся Язэп Лёсік (в. Мікалаеўшчына, ціпер Стапенскі раён), грамадзкі і палітычны дзеяч, мовазнаўца, а таксама дзядзька Якуба Коласа па кудзелі.

28 — Пачатак Піліпаўкі (посту перад Божым Нараджэннем) у праваслаўных.

Склад Лівон К

НОВЫЯ КНІГІ, ДАСЛАНЫЯ Ў РЭДАКЦЫЮ

Тацяна Сапач па-ангельску

Выйшаў зборнік выбраных вершаў Тацяны Сапач. З паралельным перакладам на ангельскую, зробленым няўтомнай руплівіцай, «нашым чалавекам у Лёндане», Верай (Вірай) Рыч.

Вось як па-ангельску гучаць першыя радкі верша, якія калісьці, ужо песьняй, увайшоў у рэпертуар «Новага Неба»:

We are the children of a black city
we have come out of its belly,
we have became of its voice,
a voice that has no shadow.

Лівон К

Няхай не пакіне нас Восень. Вершы. Тацяна Сапач/Do not abandon us, Autumn. Poems. Taciana Sapach. — Менск: Мэд’ісон, 2008 — 67 с. 300 ас.

коўскім Бальшым Тэатры. Але ў нас сам будынак іншага стылю, чым у Маскве. Па-другое, нельга ставіць т.зв. круглыя, від на якіх адкрываюцца з 360 градусаў, скульптуры ў нішы. Будынак як бы выштурхне іх вонкі і супадзіцца паміж съценамі і статуямі на будзе ніякага. Для гэтых выпадкаў ёсьць барэльефы. Вось цудоўны прыклад — «Ракфэлер-цэнтар» у Нью-Ёрку. Гэты будынак пабудаваны амаль у адзін час з Менскай Опэрай, у такім самым канструктыўісцкім стылі. Але паглядзіце, як там выдатна падабралі пасоўныя скульптуры. Па-трэцяе, нават нягледзячы на статую Апалёна, портык, калі глядзець на яго з боку помніка Багдановічу, усё адно застанецца невыразным. А трэба, каб і пры такім ракурсе цэнтральная скульптура лашчыла зрок. Таму варта было б не пасабоніць скульптуры ставіць, а ўсталяваць квадрыгу: калясніцу, запрэжаную чацверкай коней, якая таксама цудоўна глядзіцца збоку. І яшчэ: у клясычнай скульптуры ў німф ногі пакрываюць ноты. Клясычныя скульптуры — гэта ж канон, Рым, Грэцыя за сьпінай, а тут — нейкія стужкі».

Генадзь Буралкін жа адпрачвае падобную крытыку сваіх твораў: «Канструктыўізм — панятак, які існуе толькі ў архітэктуры, але канструктыўісцкай скульптуры — не існуе, а таму трэба абыходзіцца іншымі стылямі. Клясычны тут у самы раз. Тэатар опэры і балету ж! А не рабіць нічога, пакідаць без скульптураў, нельга было».

Праглядаючы рысункі, зробленыя Лангардам для харкаўскай опэры, я заўважыў, што сам мастак хацеў зрабіць скульптуры.

А харкаўская і менская опэры маюць падобны стыль. Дадам яшчэ, што будынак Тэатру опэры і балету на мяў свайго цэнтру: дзе не падыдзеш, усё — галоўны ўваход. Так на мае быць. Многія госьці сталіцы нават пыталаіся: «Скажыце, а гэта ў вас будынак цырку?».

Статуі маюць быць усталяваныя да новага году.

Павал Касцюшковіч

Марсіяне ў доміку РСДРП

«Дом першага з'езду РСДРП» пазбуйлецца савецкасці і павяртаеца тварам да менскай гісторыі. Піша Павал Касцюковіч.



У гэтых менскіх мяшчанскіх інтэр'ерах XIX ст. нараджалася сацыял-дэмакраты.

З'езьдзіце ў дом Румянцева і паглядзіце. Не, вось вы з'езьдзіце і паглядзіце. Нават калі вы горай за съмерць бацеся «паганай бальшавіцкай атруты», нават калі вы не пайшлі на працу ў дзень 20-годзьдзя БНФ, вы проста з'езьдзіце і паглядзіце. Усё роўна як партыя Калікіна, якая даўно зрабіла дрэйф у бок сацыял-дэмакратычных капітоўнасыяў і толькі

моц традыцыі не дае ёй памяняць назуву, так і «Дом першага з'езду РСДРП» пазбуйлецца савецкасці і павяртаеца тварам да менскай гісторыі, усё больш прыпадбяеца да краязнаўчага музею.

Мяркуйце самі — тое, што ў музэі цяпер

робіцца, за саветамі палічылася б найжахлівым блозынерствам: амаль няма камуністычных сымбаліяў, процыма фота з гістарычнай забудовай гораду, што ня маюць анікага дачынення да бальшавіцкай партыі. І, бач ты, неспадзянка — цэлыя вялізны стэнд прысьвеченаны легендарнаму гарадзкому галаву, графу Чапскому.

Здымак Ульянова-Леніна наагул вісіць шчыльна побач з фатаграфіяй царскага спіса, які здаў увесел з'езду паліцы. За падобны «нумар» у савецкія часы праpusылі б працяжнікі музею раскажуць пра дэлегатаў з'езду з доляй іроніі і зробіць акцэнт хутчэй на менскай гісторыі: што дзе тут было, як жылі людзі на мяжы XIX і XX стст. А побач іншыя гарадзкія, палітычныя незаангажаваныя, цікавосткі — схема менскай конкі і побытавыя речы менчукоў.

Супрацоўнікі музею кажуць, што камуністы старой загародкі ўжо ня могуць бяз сылёз і вайлоду наведаць музей. Прыйдзяць, бацаць Чапскага, іх б'е дрыготка і, па каторым часе, ня вельмі ачунялія, ужо лялоць адміністрацію музею. За зраду ідзялам.

А чаго варты фірмовы жарт, калі на заўседніне пытанье наведнікаў, чаму гэта на фатаграфіях дэлегатаў першага з'езду няма Леніна, работнікі весела дэмантуюць ложак у адным з пакояў і паведамляюць, што «Уладзімір Ільіч здарожыўся і таму праспаў на гэтым ложку ўвесь з'езд ад пачатку да канца».

Нават афіцыёная фота іншаземных дэлегатаў глядзяцца хутчэй як іміджавыя здымкі з турыстычнага даведніка: «Ваў, Кастра і Ціта былі Менску!».

А калі ўзяць пад увагу, што музэй стаіць каля будынку, дзе ў 1960-я жыў Лі Гарві Освалд, дык фантазія ў постмадэрнісцкім ключы пачынае маляваць сцэнар хай сабе малаверагоднай, але ўсё ж імавернай супрэчкі кубінскага камандантэ з забойцам амэрыканскага презыдэнта на менскай зямлі.

Палова музею наагул аддадзеная пад іншыя экспазыцыі. Прыкладам, у гэтыя дні праходзіць шыкоўная выставка, прысьвечаная юбілею чалавека, чыло творчасці някія ня звязаны з сацэралізмам, касымічнага Язэпа Драздовіча.

І дзёнінавата, і комедна бачыць у сувязі з бальшавіцкай партыі драздовіцкія фантастычныя красылонкі зоркалётай і партрэты марсіянаў.

Так што, наведайце дом Румянцева — там цяпер ня тое, што вы прывыклі сабе думаць.



Зыміцер Вайцюшкевіч.

Барды пастарэлі на пятнаццаць гадоў

Пра фэст «Бардаўская восень» піша Адэля Дубавец.

Гэты фэстываль беларускай аўтарскай песні ўжо пятнаццаты год запар на тэрыторыі Польшчы ладзіць Згуртаванье беларускай моладзі. Сёлета канцэртная праграма расцягнулася на чатыры дні і ахапіла тры гістарычныя беларускія гарады — Бельск, Гайнайку і Беласток, а таксама некалі беларуска-габрэйскую мястэчку Орлю. «Бардаўская восень» і рок-фэст «Басовішча» — самыя істотныя і доўгатрымалыя беларускія музычныя праекты ў Польшчы. І калі летам ў лесе пад Гарадком, дзе адбываецца «Басовішча», можна сустрэць «увесь беларускі рок-н-рол», то сціцідёная восеньню ў Бельскім дому культуры абавязкова зьяўляецца на тоўшчы пастаў-песеньнікаў з акустычнымі гітарамі цераз плячу. Часцей за ўсё, што праўда, гэта аднія і тыя ж людзі. Проста перад зімовым зацішшам яны

скідаюць з сябе ціжар гітар элекрычных ды прыняжджаюць у амплюа снусумрыкаў, якія пры набліжэнні халаду імкнущы да ципла, на Захад. Пытаныне, якое чытаеца амалі у кожных глядацкіх вачах, а потым выслаўляеца пасылька мерапрыемства: «Дзе новыя твары?»

Падкрэсліваючы юбілейную ўрачыстасць, арганізаторы «Бардаўской восені» ў гэтым годзе зладзілі «зорную» праграму і наагул адмовіліся ад конкурсу маладых выкананіц. Уражанье ад канцэрту ў Бельскім ДК было прудоўнае — прафесійна, якасна, па-сімейнаму. Адное што застаўся ледзь ўлочны прысемак расчараўвання, бо новых эмоций ад новай «Восені» здабыць не атрымалася. Часам здаецца, што нашы артысты, якія любяць Бельск, і якіх моцна чакаюць у Бельску, — гэта апошнія барды Беларусі. Іх трэба берагчы, не парушаючы праверыны гадамі ход падзеяў. Бо як з бельскай

Сэнсацыйны фэст быў зъяўлены Веранікі Кругловай.



энэргетычнай папярэдніцы. У маладзейшых бардаў ўсё неяк слабей — няма ні таго надрыву, ні той пазіціі, ні адметнага вобразу. Магчыма, таму яшчэ не зацьверджаных паўнавартаснымі ўдзельнікамі «Восені» і пабаяліся клікаць на юблей. Святы нібы патрабуе бездакорнасці.

Канцэрт «Народнага Альбому», які адбываўся на другі дзень фестывалю ў Бельску, зъяўляўся супэрсюрприз, які, здаецца, так і не з'яўжалася мясцовай публікай. У Польшчу прыехала пасталелая і кароткастрыжаная Вераніка Круглова, якая дастатковая даўно жыве ў Бэрліне, і на набліжаных да Беларусі сцэнах гэтаксама даўно не з'яўлялася. Вераніку ці то не пазналі, ці то не вельмі ёй усыщышліся. Больш авацый і эмоцый, як заўжды, «сарвал» зъяўленыне Лёніка Вольскага і Аляксандра Памідорава. Калектыўныя паездкі па Польшчы нашых музыкаў, якія пасыпелі перажаніца, развесысяць, абзвесысяць дзецімі і супольнымі музычнымі дзецишчамі, аўядналі да такой ступені, што чарговыя супольныя выступы выглядаюць зусім сімейнымі. Заля радуецца, беларускія ліціўты зь Бельску і Гайнайукі дэмантуюць веданыне тэксташ песьні на «выдатна», а музыкі сцэны прыгадваюць выпадкі з цыклу «А вось у той раз, як мы езьдзілі па Польшчы». Застаецца здагадвацца, ці то нашы артысты, якіх ператрымалі ў «чорным

сцісе», па старой звычыі ўвесь час ездзяць канцэртаваць у недалёкае замежжа, ці то канцэрты ў Беларусі не пакідаюць анікіх уражанняў.

Трэці дзень бардаўскага фэстывалю арганізаторы вырашылі правесыці ў містечку Орля пад Бельскам. Калісьцы клясычны габрэйскі штэлл, Орля на чула песьні на мове сваіх асноўных даваенных насельніцтваў больш за паўстагодзьдзя. Канцэрт песьні на ідыш і па-беларуску ў халоднай сінагоге распачаў, апрануўшы кіпу і перапрасіўшы за хваляванье, Аляксандар Памідораў. Пабудаваная ў XVIII ст. орлянскія сінагога зъдзіўляе сваім абдзіртымі калішніх жыхароў мястечка. Памідораў плача, сіпяваючы габрэйскую песьню пра гандаль косткамі, залі фатаграфуе сылёзы майстрапа і перажывае катарсі.

— Зараз я прасыпяваю вам свае адаптацыі песьні галоўнага ідзялага лідэра растафарынства Робэрта Марлі па-беларуску, — кажа Памідораў, які сядзіць пад зоркай Давіда. Ад такой нечаканай мультыкультурнасці «растафарынства» гучыць гэтак жа паважна, як «хрысьціянства» ці «будызм». — Прабачце мае сылёзы, складана сіяваць, калі паўсюдна твары ўсіх тых, хто тут жыве.

— Памідораў патапіў вас у сілязах, а я паспрабую весяліць, — заступае на сцэнічную варту гарадзенскі бард Віктар Шалкевіч і пачынае сыпаць анекдотамі пра габрэй. Атмасфера мяняецца, хаця жарты Шалкевіча — тыя ж, што і заўжды. Відавочна, твары ўзялі таксама да болю знаёмыя.

— Ці ёсьць тут хоць што з Орлі? Хоць хто?! — крычыць Шалкевіч публіцы. — Адныя і тыя ж аматары беларускай песьні?! Напэўна, пры ўсёй павазе да традыцый і юбілеяў, новага хочацца ўсім. Калі вельмі баяцца перарвача традыцыю і пакідаць яе непарушнай, можна і засумаваць, і замаркоўцца.

Уладзімер Някляеў: На Дзяды-1988 усе зразумелі, што Беларусь была, ёсьць і будзе

Някляеў: Неўзабаве пасля кастрычніка 1988 году ў часопісе «Крыніца» мы дали фотарэпартаж з Дзядоў. Я нядайна ўзяў падшыўку і паглядзеў яго. Мяркуючы па тварах сілавікоў, яны маглі прымяніць зброю. Ціжка сказаць, што было б лепш... Неяк мы ўспаміналі тыя падзеі з Кастусём Тарасавым, вельмі сымелым, дарэчы, чалавекам. І ён гаварыў, што на варта было Пазыняку спыняць людзей, садзіці іх на зямлю, хай бы яны пайшли далей, і адбылася сутычка. І, можа быць, пасля яе пратэсты дэмакратызацыі і сувэрэнітаты пайшли больш інтэнсіўна. Ну, я ня ведаю... Па мне, дык кровапраліцця траба пазбягаць да апошняга, і я тут цалкам на баку Зянона.

Скобла: У адной дзяржаўнай газэце я прачытаў, што 30 кастрычніка 1988 году праваахоўныя органы былі мусіць спыняць агресіўнасць людзей і таму прымілі газ і дубінкі. Але ў чым была людзкая агресіўнасць? Заденца, вадамётаў не пераварочвалі, агароджу на могілках на жалезнія пранты не разабралі. Памойму, агресіўнасць ішла толькі з аднаго боку — з боку ўладаў.

Някляеў: Міліцыянёры былі сапраўды перапужаны. І перапужаныя яны былі не праз тое, што нехта там выварочваў лаўкі. Яны не маглі ўп'яніць, як гэта ім, уладзе, не падзялі радкоўвающа?! Яны кажуць: «К ноге!» І павінны ж бегчы да гэтай ногі, а — ніхто не бежыць! Вось у чым для іх былі незразумеласяць і спалахо.

Скобла: Мне акурат запомніліся неадэкватныя ў сваёй жорсткасці дзеяніні міліцыі. На сядзячых у полі людзей міліцыянты



пайшли клінам. На маіх вачах ішлі па людзях, па плячах, па головах. Пісьменніку Алею Асташонку тады зламалі рэбрэ. Майму сябру проста абрасам бота расцяўкі гадзіннік і патрушчылі палец на руці. Хто мог аддаваць такія бязглаздзяя — зь якога боку паляглідзі — загады?

Някляеў: На маіх вачах цягнулі ўваранок Алея Бяляцкага. Дзягучаткі кінуліся яго бараніць, і я там за нейкага сяржанта скінуўся. Ззаду мне нехта дубінкай прыкліўся, але міліцыянты разгубіліся, можа, спыніца? І тут я на свае вушы начаў:

«Выполнять приказ!» Значыць — быў аддаўлены загад арыштоўца, біць, труціць газам. Памятаеца, тады збоку хадзіў, нібы не беручы ўдзелу ў супрацьстаянні, намеснік міністра ўнутраных справаў Кастусь Платонав. Ён нібыта застаўся незамашчаным на Дзяды. Але ж гэта немагчыма. Пасля сабралася адна цікавая кампанія, дзе былі і прадстаўнікі ўладаў, і творчай інтэлігенцыі. І адна фанфатная дама паднялася і кінула ў твар генералу Платонаву: «Ты душыщель! Маліся Богу за тое, што за-

бойцам ня стаў». І ён гэта моўчкі праглынуў.

Так што сваю віну і ўлада адчува-ла.

Скобла: Ці ня першым мас-тацкім творам пра Дзяды-88 стаў Ваш верш «Маўклівы мітынг», надрукаваны тады ж у тыдніковіку «Літаратура і мастацтва». Заканчваўся ён радкам: «І ўпершино, маўкліва съяздышы пот, знатоўку глянцу́ люд. Амаль народ». Мне тут хочацца засяродзіць увагу на слове «амаль». Беларусь даўно стала незалежнай краінай. А слова «амаль» — яно засталося?

Не туды яйцы склалі

Піша Аляксандар Класкоўскі.

«Лукашэнка ў Маендорфе» — гучыць так, што абыватель можа падумаць: пасля зыніцця візвага табу беларускага афіцыйнага кіраўніка запрасілі куды-небудзь у Нямеччыну. Але замак з экзатычнай назівай месцынца пад Москвой і належыць Кіраўніцтву справаў прэзыдэнта РФ.

Экспрты напірэдні гадалі: нашто такі сінх, калі цераз тыдзень — найвышэйшая рада «саюзнае дзяржавы»? Пасля перамоваў у Маендорфе стала вядома: паседжаныне найвышэйшай рады перанесена на канец лістапада — пачатак сінхнія. Што яшчэ раз падкрэслівае: тыя пасядзелкі — рытуальныя, а реальныя пытанні вырапаюцца келейна, лягтэнтна, тэт-а-тэт.

Высыветлілася, што сустроўца папрасіў Лукашэнка. Гэта льве ваду на піяраўскі млын Москвы. Маўляў, вось цана ўсім гулям з Эўропай: як прыпякло — адразу да нас!

Дык які пажар пагнаў беларускага афіцыйнага лідара ў Расею?

Урадавае агенцтва з помпай паведаміла, што два прэзыдэнты «абміркоўваюць» праблемы ўсіх сявернай фінансавай архітэктуре. Вось так і засыярбела раптам у выходны дзень зладзіць акаDEMічную дыскусію!

Асабліва прышпільна выглядае ў амплюа ўсіх сявернага фінансавага дойліда сінівокая рэспубліка з фактывна яшчэ саўковай эканомікай ды капітальным съяззамі золатавалютных рэзэрваў (трокі болей за чатыры мільярды даляраў).

Можна ўяўці сабе, як затаілі дыханье на Ўол-стріце, у Міжнародным валютным фонду ды Эўрапейскім цэнтрабанку, чакаючы выніку дыскусіі ў Маендорфе :

Зрэшты, там з парога стала зразумела, у каго што баліць. Госыць фактывна адкрытым тэкстам спытаўся ў Мядзведзеву: ну і што нам ціпер рабіць, калі мы так да вас прывязаныя? І ў прыватнасці — трymаем блізу паловы ЗВР у расейскіх рублях. Лукашэнка патлумачыў, чаму так: ратаваліся ад амэрыканскіх падкопаў, дыстанцыяваліся ад дыяля, «калі нас начаці»

прэзынгаваць па ўсіх кірунках».

Інайчы кажучы, вырапылі скласыць яйцы ў расейскі фінансавы кошык — а тут такая неспадзёўка!

Прыйшла бядя, адкуль не чакалі. Ці трэба разжоўваць, што цяперашнія хістаныне расейскіх фінансаў ёсьць дамоклавым мячом над Беларусью?

Тое, што палова нашых ЗВР — у рублях з дзівюхгаловым арлом (калі гэта карэктная інфармацыя, а

абставіны не прыцінулі Лукашэнку настолькі, каб ён зараз пайшоў на адзіны рубель.

не гіпэрбала, якіх не пуреца беларускі кіраўнік), стала навіной нават для Станіслава Багданкевіча: «Раней было меней за траціну».

Зрэшты, на думку былога кіраўніка Нацбанку, нам пагражае на столькі фінансавы, колкі эканамічны крызіс. Бо ў сінівокай няма фондавага рынку, практична адсутнічаюць партфельныя інвестыцыі — карацей, ратуе менавіта дрымучасць тых сфераў, што найболей ціперыць ціпер на Захадзе. А вось эканамічна систэма — «гнілая», кажа Багданкевіч. Яе хутчэй пахаваюць

унутраныя, а не глобальныя проблемы. Вылезе бокам нероформаванасць.

Разам з тым мой суразмоўца лічыць, што абставіны не прыцінулі Лукашэнку настолькі, каб ён зараз пайшоў на адзіны рубель. Напірэдадні, як памятаеце, назіральнікі насыціроялі заявя расейскага міністра фінансаў Кудрына: маўляў, бакі наважыліся «пашырыць супольны плян стварэння адзінай валюты» (!).

Апакаліптычных прагнозаў — маўляў, на сёняня-зайтра нам могуць накінуць расейскі рубель — не падзяляе і эканаміст Яраслаў Раманчук. Ён мне сказаў: «Калі інфляцыя ў Расеі складае 15%, а 80% банкаў могуць збанкрутаваць, пераходзіць на расейскі рубель было б самым бязглаздым раптэннем. І зараз гэтага ня будзе».

На ягоную думку, Лукашэнка абліркоўваў комплекс балючых для Беларусі фінансава-еканамічных пытанняў: стан плацежнага балансу, цана газу на 2009 год. «Што да стабільнасці «беларускай мадэрні», то мы бачым толькі вяршыню айсберга», — візіюе Раманчук.

«Калі меркаваць паводле фармальных макраеканамічных паказчыкаў, то ве ўраду наўрад ці ёсьць падставы звязацца да МВФ па экстраную дапамогу,

Някляеў: На жаль. На жаль, засталося «амаль». Каб яно не засталося, то я б не напісаў аповесьць «Вяртанье Веры», яна надрукаваная ў № 35 часопіса «Дзяяслоў». Там гэтае «амаль» прысутнічае ці не на кожнай старонцы. Там, дарэчы, я цалкам прыводжу і верш «Маўклівы мітынг». І галоўны герой пытается: «Быў жа національны ўзьдым, была жывая энэргетыка. Куды ўсё падзялілася?» І, признаюся, дакладна адказу, чаму за прамінулья дванаццаць гадоў з «амаль народу» на ўзыніла народу «не-амальна», калі можна так сказаць, я ямаю».

Скобла: Герой аповесьці «Вяртанье Веры» таксама пабываў ля Ўсходніх могілак у кастрычніку 1988-га. Дзяды паўплывалі на ягоныя далейшыя ліс. А для Вас асабістая яны сталі неікім падзеяпадзелам, найперш съядомасным?

Някляеў: Безумоўна. Тыя Дзяды паўплывалі на мяне і эмацыйна, і палітычна, і як заўгодна яшчэ. Таму што са мною стала тое саме дзіўа, якое сталася з большасцю людзей. З тым самым Глобусам, які блізьнічыцца. І ён, і я тады ўбачылі рэальную Беларусь. Адна справа — чытаньці у творах Уладзімера Караткевіча, што ёсьць народ беларускі, ёсьць гісторыя беларуская. І зусім другая справа — увачавідкі ўбачыцца: вось яна, Беларусь, прыйшла, прыйшла ў гэтых вось абліччах дзяячатаў, цётак і мужыкоў. Вось яно, тваё. Я тады ўпершыню неяк аўтнім ўбачыў рэальную Беларусь. І тэксты свае я стаў усыведамляць па-іншаму. Яны сталі шукаць нейкі адрас, начаці, да якога прыйсьці. Я ўсё гэта і ўсіх іх — убачыў.

«Вольная студыя», радыё «Свабода»

тым болей такую значную — два мільярды даляраў», — кажа экспрт.

Хіtruюць, бяруць на ўсякі выпадак? Хочуць расклады яйцы па розных кошыках, каб ня трапіць у расейскую крэдytную пастку? Ці праста ведаюць пра стан айчынай эканомікі тое, чаго ня ведаюмы?

Дарэчы, МВФ дае крэдты не за прыгожыя вочкі, а пад рэформы. Дык мо няма ліха без добра? Ці ў гэтай галіне ўсё таксама

абмяжуецца пылам у очы замежнікам, як тое адбылося з мінультым «беспрэцэнтна празрыстым выбарамі»?

На думку Раманчука, фінансава-еканамічныя праблемы (ад стратырыкі збыту да крытычнай замежнай запазычанасці) ва ўесь рост могуць паўстаць перад Лукашэнкам акурат перад наступнымі прэзыдэнцкімі выбарамі.

І вось тады Расея пастараеца ўзяць сваё, «прычым ня толькі ласымі актывамі, але і рэчамі, якія б забяспечвалі інстытуцыйную прывязку»: адзіны рубель; новая канфігурацыя «саюзной дзяржавы», пашыранай за кошт расейскіх сатэлітак — Абхазіі ды Паўднёвай Асэтыі, і г.д. Карапацей, за чацвертыя тэрмін давядзенца плаціць па вялікім раҳунку.

рэпартаж

Вось ён — векапомны момант

Праляскоўскі, Радзькоў, Дарафеева. Міхail Фінберг нудзіцца, Іна Афанасьева трymаецца. Фотарэпартаж Юліі Дарашкевіч са з'езду «Белай Русі».



Аляксандар Радзькоў. Вось ён — векапомны момант.



Дэпутат-актор Генадзь Давыдзька і твар «Белай Русі» Ірына Дарафеева.



Міхail Фінберг
нудзіцца, Іна
Афанасьева
трymаецца.



Ідзе Алег
Праляскоўскі.



Рэктар БДЭУ,
абаронца
студэнта
Уладзімер Шымай.



Прэзыдюм.



«Камсамолка» паправіла свайго Цыцэрону

Пад цікам абураных чытачоў сайт газеты «Комсомольская правда в Белоруссии» змушаны быў выправіць неабачлівія заўвагі пра беларускую мову.

«Проблема 99% беларусаў — гэта выкарыстанне [дз], [ц] замест [д] і [т]. Мы гаворым: дзядзя, цёпя», — са скрухам адзначыла газета ў нумары ад 2 кастрычніка. У раздзеле «Майстар-кляса». Жадае праславіцца як Цыцэрон?» запрошаная зорка Дзяніс Дудзінскі раю такое практиканьне: «Кончык языка моцна ўперці ў пярднія зубы і сказаць: д-д-д... Пры гэтым наступны гук мусіць заканчвацца не на [э], [ы], [а], а на [и], [ю], [я]: [де], [дя], [ди]. Для трэніроўкі можна выкарыстоўваць спалуччаныя словаў: те-те-рев сидел на дереве, а те-тёр-ка с те-те-ревята-ми на ветвях».

Пасыл, што беларускае вымаўленыне — гэта «проблема» беларусаў выклікаў сапраўдную хвалю абураўніка ў наведнікаў сайту выдання. Праз колькі дзён інтэрнэт-вэрсію таго артыкулу падкарэктавалі. Ціпер скандальны фрагмент выглядае наступным чынам: «Проблема 99% людзей, якія жывуць у Беларусі і ад якіх патрабуе ўцца, напрыклад, паводле прафесіі, гаварыць на чыстай расейскай, — гэта выкарыстанне [дз], [ц] замест [т] і [д]. Яны гавораць: дзядзя, цёпя».

З другога боку, непераканаўча

выглядаюць беларусы, якія размаўляюць не на чыстай роднай мове, а выкарыстоўваюць трасянку. Так што і тут трэба вызначыцца і сачыцца за чысцінай мовы».

Андрэй Расінскі, СП

Быць сваім чалавекам у аўтапарку

Шэч не пасыпела нарасыці скрынка на гэтым г...е, што называўся выбараў, як «Наша Ніва» пачала развагі пра будучыя прэзыдэнцкія выбараў.

Ды кіньце вы пустое! У Беларусі николі не было выбараў у агульна-прызнанай форме. То бок чснага, за-конінага, празрыстага на ўсіх стадыях волевыяўлення людзей па выбараў сваіх прадстаўнікоў у органы ўлады. Самае большае, што падказвае памяць, гэта выбараў 1994 году, але яны спарадзілі монстра. Таму, перш чым казаць пра нейкіх кандыдатаў у прэзыдэнты, трэба казаць пра стварэнне ў Беларусі інстытуту справядлівых і чесных выбараў.

Дэмакратыя немагчыма бяз выбараў: без перабору, пушкания, адбору людзей, здатных, на меркаваньне балышыні, мэтазгодна кіраваць грамадzkімі справамі. Выбар можа быць удалым, можа быць ня надга. Але дэмакратыя дазваляе ізрыядъчную карокцию асоб, што прымаюць адказныя рашэнні.

Таталітарны рэжым перацягвае сувэрэнітэт народу на сябе, ператвараючыся ў пэўдакрыніцу ўлады, што

вынікае з таго сувэрэнітэту. Паколькі сувэрэнітэт крадзены, то і ўлада крадзеная. І гэты крадзеж адбываецца падчас г.зв. «выбараў». То бок выбараў ў Беларусі — гэта частка крымінальнага дзеяния.

Дыктатуры фактычна выбараў не патрабуюць. Адбор неабходных кадраў яна робіць па адрозных ад дэмакратыі крытэрах. Але ўзынікаючы на постдэмакратычнай ці на аўтарытарнай — як у Беларусі — глебе, дыктатура мусіць улічваць як атавістычныя дэмакратычныя памкненін падданных — былых грамадзян, гэтак, як у нашым выпадку — дэмакратычные атавістычныя.

Дыктатура выбараў не прайграе. Як жа можна прайграць тое, чаго няма! Апазыцыя выбараў не выиграе, бо акрамя адсутнасці гэных яна находзіцца па-за систэмай, то бок да тутульні не дапускаецца.

І мы ўсе на гэта пазіралі і раз, і два, і багвед колькі разоў, але з упартасцю, вартай лепшага ўжытку, і да прыемнасці ўзурпатора разважаем пра «выбараў», пра іх «нічэснасць» ды іншую пашыруху. Між тым напарстачні лічыць, што ягоная гульня чесная, а прайграюць недарэкі і дурні.

Без замены шахрайскага выбарчага заканадаўства, без узделу апазыцыянераў у камісіях — у істотным працэнце — ніякія выбараў ня маюць месца. (Чаму «працоўныя калектывы», — дарчы, што гэта такое і хто іхны гаспадар, акрамя дзяржавы, якая — «гэта Я», — не зьяўляючыся

суб'ектам палітыкі, вылучаюць і кандыдатуру дэпутаты, і сіброву камісію, словам, усіх запар?) Улада, як не прадстаўленая партыяй, наагул ня мае права нікога пасылаць сібрамі камісій.

Ніякія назіральнікі не ратуюць чеснасці выбараў. Чесныя замежныя назіральнікі могуць бачыць толькі пічык айсбэрту. Яны нічога ня бачаць. Лічу, што назіранніне за фарсам — гэта наданыне явы прывіду. Ни трэба быць міжвольным сүдзельнікам супрацьзаконнага дзеяния. Гэта падсудна.

Беларускі таталітарызм грэзны, але фанфаронскі, ён ня мае моцнай базы і рэзэрваў, акрамя, прайда, істотнага расейскага. Мне падаецца, што ў найважнейшым, самым нізавым плашце, ён не мае каранеў. Калі пакінуць нішчымныя па выніках велічныя аб'ёмныя праекты і кампаніі, а закасаўшы рукавы ўзіца за чорную крацінную працу між простага люду, то знойдуцца і мілітанты, і прыхільнікі.

Апазыцыянера — назавем так прыхільніка пераменаў да дэмакратыі — чакаюць і піэнінёры на лавачкы лі пад'ездамі дамоў, і падліткі, якім німа чаго рабіць у сыпёку ў горадзе, і жанчыны, што цяжка гаруюць на жывёльных комплексах. Трэба быць сваім чалавекам у аўтапарках, на будоўлях, у дзвігачных прытулках... Не аблініць настаўніцкія зборы ў жніўні. Ніякія доклады ня маюць моцы. Моц мае канкрэтная, хоць і маленькая, справа. Але ж гэтым працэсам некаму трэба кіраваць, турба-

вацца, генэраваць іздрі, шукаць і пра-пагандаваць чужыя знаходкі — іх ба-гата! — а з-за лесу дрэваў нябачна... Праца чорная, а хочацца адрэзу велі-чнага, канктаку з Амапам...

Праз пару гадоў прэзыдэнцкія выбараў. Гэтыя два гады павінны пайсьці на разбуронные імідж дыкта-тара і дыктатуры, дасягненне заме-ны шахрайскага выбарчага закону на справядліві, гарантіі прысутнасці прадстаўнікоў (не аднаго!) партыі магчымага кандыдата ва ўсіх без выключэння выбарчых камісіях. Тыя людзі, што былі ў складзе камісій на апошніх выбараах, і блізка не павінны ў іх быць. Не павінна быць там іхнага чаду ў цене! Иначай — lasciate ogni speranza — магчымым кандыдатам — акрамя Аднаго — на варта турбаваць краўца заказам новага гарнітуру.

Мікалай Бусел, Дуброва

«НН» з раздасцю друкую ў газэце і на сایце www.bn.by чыгцакі лісты, водгукі і меркаванні. З прычыны вялікага аб ёму пошты мы ні можам пачыніцца атрыманні Вашых лістоў, ні можам і вяртаць неапубліканыя матэрыва. Рэдакцыя пакідае за сабой праца рэдагаваць допсы.

Лісты мусіць быць падпісаныя, з пазнакай адресу. Вы можаце дасылаць іх поштай, электроннай поштай ці факсам.

Наш адрас: а/с 537, 220050 Менск.
e-mail: nn@nn.by.
Факс: (017) 284-73-29

ВОДГУКІ

Мудрасць для ўсіх і праўда для нікога

Генадзь Сагановіч «Пра славу і блякласць Грунвальду» («НН» №27).

Неяк даўні прыяцель і гісторык завёў размову не зусім мне зразумелую. Ён пачаў разважаць аб беларускіх гістарычных міфах, пра Кастуся Каліноўскага, што, маўляў, ня быў ён беларусам. Я не магла неяк дайсці да сябе пасыля гэтага.

А зьяўленыне артыкулу Г.Сагановіча ў «Нашай Ніве» аб ягоным бачанні значнанія Грунвальдзкай бітвы, іншыя развагі нашай сёньняшняй філязафічнай эліты прымусілі мяне, эканаміста па адукацыі і беларускі па наўтуры, сказаць сваё слова ў абарону нашае гісторыі.

Пачнем з Каліноўскага. На сцьверджаньне сп.Алега Латышонка, што ён ня быў беларусам, хочацца запытана — а як жа «Мужыцкая праўда» па-беларуску? Гэта што, заданыне заваяваць электарарат? А ліст да Марысікі? А лісты з-пад шыбеніцы? На гэтае маё пытаньне Валер Булгакаў адказаў, што, маўляў, і ў Лукашэнкі знайдзеш некалькі прамоваў па-беларуску. Але ж вы не парапоўвайце непараўнаныя: у Каліноўскага не абы-якіх фразы. Гэта запавет, саме дарагое, што чалавек хацеў пакінуць са свайго жыцця.

Вільня — не беларуская сталіца. Стоп. Унікальнасць майго дарагога гораду ў тым, што ён, яна, улюблёна сівая бабулька Вільня, нікому не належала цалкам. Пра Вільню на скажаш, што

гэта быў цалкам польскі, жыдоўскі, беларускі або літоўскі горад. Вільня належыць патрошку ўсім. Але для нас яна сапраўды «крыўцкая Мэка». Менавіта ў Вільні, прызнаны факт і літоўскімі гісторыкамі, раней за Гедыміна, на Крывой Гары (сёняння гэта Трохкryжовая Гара) крывічы заснавалі свой, а гэта значыць, і наш, горад. Менавіта ў Вільні былі закатаваны тро сёньняні панаваныя сівятыя Ян, Антон і Яўстафі, якія да хрышчэння мелі імёны Кумец, Круглец і Няжыла. Пагадзесця, іх імёны не гучаць у іншых мовах. Менавіта ў Вільні былі выдадзены і Статут ВКЛ, і Скарныавыя кнігі. У Вільні Каліноўскі пісаў апошні ліст. Да свайго народу. Пабеларуску. І менавіта тут, у Вільні на пачатку XX ст., быў росквіт беларускай культуры. Пачалося ўсё з «Нашай Нівы», а потым у 1920—30-я выходзілі сотні выданіяў. Існавалі грамадзкія арганізацыі, настаўніцкія курсы, пачатковыя школы, славутая Віленская гімназія, друкарня імя Скарыны, беларускі музэй імя Івана Луцкевіча. На жаль, яго экспанаты злачынна расцягнаныя. Але калі не засталося матэрываўных доказаў, гэта ня значыць, што і жыцця не было. Пра ролю Вільні ўжо столькі гаварыліся і пісаліся, што сёньняні сымешна сумнівацца. Калі б на Вільні, то не было б і Беларусі.

А з міфамі? Яны патрэбныя. Я, напрыклад, таксама ведаю адзін праўдзівы факт канкрэтнай гістарычнай падзеі, але не распавяду яго нікому. Бо так лепши туму факту. Так лепши туму гісторыі маёй Радзімы. Так лепши будзе майму народу.

Людвіка Кардзіс,
Вільня

Я лічу, што аспрэчваньне міфаў вы, гісторыкі, маеце права рабіць выключна ў сваіх колах, дзе вам могуць пярэчыць вашыя калегі, людзі, чым хлебам ёсьць архіўныя дакументы. А засьмечваць галовы нам, звычайнім людзям, ня варта. Гэта нават шкодна сёньняні, калі наша нацыя рабіць пасыля рэанімаваныя першыя кволія крокі.

Варта браць прыклад ханя б з літоўцаў. Унучка маёт сястры, пяціклясніца, прыйшоўшы зь першага ўроку гісторыі дахаты, адразу спытала: «Баба, а ты ведаеш, якія наша Летувія была вялікая?» З маленства тут гаворыцца аб сваіх трактоўцы гісторыі ВКЛ. І туму тут звычайны рабочы ведае аб мінулым. Пагадзесця, таксама міфічным. Але я з найвялікай асалодай пачула б ад беларускага сълесара ці дворніка які-небудзь міф, як гаворыцца наша сёньняшняя эліта. Але пакажце мне таго чалавека.

А з міфамі? Яны патрэбныя. Я, напрыклад, таксама ведаю адзін праўдзівы факт канкрэтнай гістарычнай падзеі, але не распавяду яго нікому. Бо так лепши туму факту. Так лепши туму гісторыі маёй Радзімы. Так лепши будзе майму народу.

У прыватнасці, шукаем:

фота — відматэрываць з масавых акций 1989—1991 гг., Аргкамітэт



ВІТАЛЬ САБОЛЬКА

Вітраж касцёлу ў Міхалішках на Астравечыне. Храм аздаблялі ў 1684—1700 г. замежныя дойліды пад кіраўніцтвам прыдворнага мастака Яна Казіміра Сапегі — Пятра Еганіча Перци (Петра Пярэці) з удзелам мясцовага майстра Мікалая Жылевіча.

АБВЕСТКІ

Збіраем матэрываў пра гісторыю БНФ

20 гадоў таму мужчыні людзі стварылі рух, які прывёў Беларусь да Незалежнасці. Каб годна аз-начыць юбілей Народнага Фонту, просьмім ахвяраваць у аргкамітэт сіяцавання фата-, відраматэрыва-лы, а таксама рэчы, звязаныя з гісторыяй БНФ. Сабраныя матэрыва-лы маюць быць ужытыя ў ста-рэйні выставы, вытворчасці відэ-ароліка, а таксама ў аздабленыя сіяцавання друкаванай прадукцыі.

У прыватнасці, шукаем:

1988, Зьез

Любіце беларускую мову, калі можаце

На сайце «НН» быў размешчаны відэаматэрыял — перадрукоўка з мультымэдыйнага часопісу «34» пад назвай «Я не люблю беларускую мову». Гэта інтэрв'ю Ксеніі Авімавай — беларускай журналісткі, пераможцы нямецкага конкурсу на лепшы блог The Best of Blogs 2007, які ладзіцца радыёстанцыяй Deutsche Welle. У ім Ксенія тлумачыць, чаму яна ня любіць беларускай мовы і ня хоча на ёй гаварыць.

Матэрыял выклікаў бурную і вострую дыскусію. Асаблівай рэзкасцю (і нават хамствам) вылучаліся расейскамоўныя камэнтары асобы, якая пісала пад нікам Дмитрий: «Аминь по белмове», «не нравятся russkoязычные белорусы: чемодан—вокзал—Брюссель — далее где примут», «погоним вас таких, как абхазы грузин погнали. :))

Аж до Варшавы драпати будете.:)) Я предлагаю всем жить в мире, никого ни в какую веру, мову не принуждать. Начнете насилье, сорри, получите по сопелькам.:))», «Наші националисты ведут себя крайне агрессивно в языковом вопросе, провоцируют ответные реакции, причем осознанно. Я полагаю, это

ультрарадикализм, и он крайне опасен в нашем несформировавшемся обществе. Еще раз повторяю, будете раскачивать лодку через ультранационализм, начнете насилие над людьми, так погоним Вас, не успеете оглянуться, будете за Варшавой.:)) Яны выклікалі шквал эмоций.

Мне падалося, что чытакам «НН» будзе цікава «разъвітуліць» гэтага чалавека. Дмитрий пагадзіўся сустрэцца. Ня буду хаваць, я зьбіралася на сустречу з пэўнай насыцярогай: хто яго знае, хто будзе чакаць мяне ля помніка Купалу? Рэдактар «блаславіў» фразай: «Будзе вэрбаваць — крычы!» Але ніхто мяне не вэрбаваў. Размаўлялі мы з удумлівым чалавекам — так мне падалося.

Такім чынам, знаёмця: Дмитрий, ён жа Монро, ён жа Дуглас — у міру Генадзь Самусевіч, 47 гадоў, беларус, мянчук у другім пакаленіні, дзіве вышэйшыя адукацыі, рыхтаваў дысэртацыю, цяпер мэнэджар у фірме, якая займаецца транспартнымі паслугамі і лягістыкай.

Генадзь Самусевіч: Я скончыў гістфак і аспірантуру. Тэма маёй дысэртацыі была звязаная з беларускім радыкализамі пачатку стагодзьдзя — эсэрамі. Мой навуковы кіраўнік — намеснік дырэктара Інстытуту гісторыі Біч. Але абараніца ня стаў, бо ад мяне патрабавалі дысэртацыю ў рамках ідэалёгіі, якая была тады абавязковай. А я ўжо ў 1989 г., працуячы ў архівах у Маскве, уздельнічаў у апазыцыйных мітынгах на Пушкінскай плошчы, я слухаў Ельцына — і калі я вяртаўся ў Менск, гэтае соннае царства, раздаваў тут прывезеныя з Масквы ўлёткі.. Я яшчэ пісаць дысэртацыю так, як ад мяне патрабавалася. У сілу адукацыі я досьведу — бо я быў у свой час на стажыроўцы ў Оксфордзе, працеваў у Галіндзе, — мяне зьбіць стандартнымі форумскімі прыёмамі нельга. Я маю сваю думку, якая адрозніваецца ад думкі большасці вашых чытачоў.

Погляды мае выкрышталізаваліся. Я лічу, што тут — не Эўропа.

Наталка Бабіна: А што ж тут, калі не Эўропа?

ГС: Эўраазія. Эўропа — гэта найперш каталіцкае і ці пратэстанцкае веравызнанні. А тут дамінуе Праваслаўная Царква і расейскамоўнасць. Ня гэта выдумаў, так склаўся. Адзіны спосаб беларусізаць беларусаў — гэта каб нашыя заходнікі прыйшлі да ўлады і ўстановілі аўтарытарны рэжым.

Я ня супраць, каб беларусы сталі большымі беларусамі. Але дзяліць беларусаў на сывядомых і несывядомых няправільна. Недарэчна, калі, напрыклад, Севярынец прапаноўвае наноў хрысьціць Беларусь. Яна хрысьцянская ўжо даўно!

НБ: А Вы, выпадкам, не былі сябрам БНФ?

ГС: Быў. Я ўступіў у БНФ у 1994 г. Калі прыйшоў да ўлады Лукашэнка, я зразумеў, што гэта надоўга. І БНФ тады здавалася мне троху радыкальнай, але цалкам адзінкай арганізацыяй, якая мела ўсе шанцы стаць супрацьвагай уладзе. За ўсе гады, што я там быў, я заўсёды гаварыў толькі па-расейску — гэта быў мой сывядомы выбор. Але да 1999 г. у БНФ саспендуяць унутраны крызіс. Народны Фронт на змог пашырыць сацыяльныя базы. Ніхто там ня думаў пра тое, каб залучыць расейскамоўных беларусаў. У 1999-м я падтрымаў крыло Баршчэўскага, Вячоркі, Хадыкі... Мне здавалася, мы зможам узяць у Фронт новае дыханье. У 2001-м спадзеў рухнулі.

Лідэры Фронту далі сябе перагуляць адстаўному абканаўцу Лявонаву, які навязаў ім кандыдата ў прэзыдэнты — Ганчарыка. Вось пасылька гэтага я і сышоў. Пасылька сыходу напісаў палітычную работу, дзе праанализаваў становішча ў Фронце — «Прэзыдэнцкая кампанія 2001 году і яе палітычныя вынікі». Прафэсар Грыцкевіч сказаў мле, што гэта найбольш сур'ёзная работа пра Фронт. Для мяне гэта высокая адзнака. Я падараў яе Хадыку. Праз яго з работай пазнаёмілася ўсё кіраўніцтва. З той пары я ў іх хаджу ў здрадніках. А ясноўны мой вывад быў: мы перажываєм крызіс беларускага нацыяналізму; БНФ так і ня стаў ап-



рытчам шырокага дэмакратычнага руху; а каб ён стаў такім, БНФ павінен скарэктаваць ідэалёгію.

НБ: Гэта выглядае як крыніцы беларускага нацыяналізма, які моцна перажывае за тое, што ўсё выходзіць як так, як трэба. Між тым на форуме nn.by Вы выглядаце агрэсіўным расейскім шавіністам, можа нават правакатарам...

ГС: Я сувядома правакую дыскусію, дзяліць гэтага нават згушчаю фарбы, перагнаю палку. Але, у прынцыпе, мяне нельга назваць беларускім нацыяналістам. Хутчэй я беларускі цэнтрыст. Мяне і ў Фронце заўжды ўпікалі: ты, канечне, наш чалавек, але чаму ты не размаўляеш на нашай мове? Я заўжды адказваў: для мяне гэта не першасна. Вось возьмем уладу — тады будзем размаўляць на мове. Але першасна — узяць уладу, рэканструяваць эканоміку. Я не супраць адраджэння мовы, але чаму трэба рабіць гэта бальшавіцкім мэтадамі, ламаць людзей аб калена?

НБ: Але калі Вы пішаце на форуме фразы кшталту: «дадзім па сапіям», «будзем гнаць да Варшавы» — Вы кім сабе ўяўляеце?

ГС: Справа ў тым, што ў вас спэцыфічны форум. Там у большасці прыхільнікі беларушчыны, і шмат хто з іх, калі бачыць расейскамоўны камент, успрымае яго агрэсіўна. Дарэчы, зўрэлайцаў заўсёды зъдзіўляе, наколькі мы тут катэгарычныя. Магчымы, і я занадта катэгорычныя як прадстаўнікі свайго сцяпу. Але калі мяне адразу пасылаюць «чамадан — вакзал — Расея», то мне хочацца адказаць: стоп, хлопцы, краіна наша не такая, як вам здаецца, і вас саміх могуць таксама паслаць куды далей...

НБ: Не пагаджуся. Здаецца, Вы цяпер агучылі адзін з сігнатур — які навязаў афіцыйны пропагандай: беларускія нацыяналісты сьпяць і бачаць, як абразіць ці ўвогуле выгнаць расейскамоўных. Але я ніколі ні ад аднаго з беларускіх нацыяналістуў ня чула нічога крыўднага на адрас расейскамоўных.

ГС: Згодзен, у БНФ ніколі такога не было. Але на форумах такое сустракаецца. А я трэба жартаваць з сур'ёznымі речамі.

НБ: Пытанне мовы такое інтэрнатае, так павязана з унутраным, запаветным, таму я дзіве, што Ваша фраза «амінь на белмове» выклікае бурну адпречваніні.

ГС: Я згодзен. Але давайце гля-

падабаюцца ў Эўропе. Але ж сюды прыйдзе і іншыя. Беларуская індустрый ў большасці сваёй ніком на Захадзе ня будзе патрабована. Што будзе з лішнімі працоўнымі? Яны пададзяць на Захаду попушку заробку, як цяпер прыбалты.

Адкрыццё межаў на Захад нам якія свае пагрозы: наркотыкі, прастытуція. А Расея ўядзе з свайго боку мытны і пагранічны кантроль...

НБ: А з Расеі нічога кепскага не прыходзіць?

ГС: А яно і так, і так прыйдзе. Яно ўжо ёсьць. І прыватызацыя пасейску будзе грабежніцкай. Таму сказаць, што лепши, быць павешаным і ці ўтопленым, немагчыма.

НБ: Прабачце за такое пытанне, але на форуме быў выказаны меркаваны, што Вы — кадэбіст. Вы снапрауды супрацоўнічаеце з КДБ?

ГС: Гэта распаўсюджаны штамп. Калі ты на ўпісваешься ў звычыя схемы — ты кадэбіст.

НБ: Вы вельмі агрэсіўна адзываліся пра Купалу, Арлова. А Вы ўвогуле чыталі іх?

ГС: Што я магу сказаць, Арлоў, Сагановіч — паважаныя людзі. Але яны самі прызнаюць, што пішуць туго вэрсю гісторыі, якая ім падабаецца. І вось гэта мне ўжо не падабаецца. Я хачу сказаць, што трэба мяняць мэтады.

НБ: А Вам самому ня хочацца арганізацець нейкую палітычную партыю і рабіць у ёй тое, што лічыце патрэбным?

ГС: Я не палітык. У мяне многа сяброў, знаёмых, сярод іх многа выдатных людзей, якія таксама з розных прычынаў сыплі з БНФ, але я не палітык. Тоё, што пішу на вашых форумах, гэта спроба паказаць апнінгам: не забывайцесь, што ёсьць і іншая Беларусь.

НБ: Спадар Генадзь, Вы беларус па нацыянальнасці?

ГС: Так. Мае бацькі прыехалі ў Менск з Слуцкага раёну.

НБ: У глыбыні душы ў Вас німа гэтага жадання: вярнуцца да каранёў, да мовы Вашай бацькі, бацькоў?

ГС: Так, бацькі гаварылі па-беларуску... (Задумваецца). А Вы мянчук? Нé? Вось мянчук мяне хутчэй зразумеў бы. У Менску часоў БССР не было прэстыжна гаварыць па-беларуску. Па-беларуску тут гаварылі дзверавенскія. І тут, у Менску, не любілі дзверавенскіх. Я жыву ў Партизанскім раёне. І памятаю, як у 1970-х тут сыценка на сыценку біліся гарадзкія і дзверавенскія, «ліміта». Зынявага была такая пашыраная: ты калхознік. І беларуская мова была адзінкай менавіта калхознікаў. Мы тут нядайна сустракаліся з генэралам Фраловым і ўспамінаі, якія бойкі былі ў Менску гарадзкіх з «калхознікамі» на «Карчах» (гэта раён лесапарку каля МГЗ, так звалася тады там танцплоўка). Фралоў мне прызнаўся, што маладым ён удзельнічаў у тых бойках на баку гарадзкіх з Аўтазаводу. Я выхойваў ў рабочым асяродку, сярод гарадзкай моладзі, людзей, якія нарадзіліся і выраслі ў горадзе, а не прыхалі ў горад з вёскі. З гадамі маё стаўленне да мовы памякчэла. Але насыцярожанацца засталася. Ну не маё гэта! Вось генэрал Фралоў мяне разуме... У Беларусі, дарэчы, амаль няма грамадзянскіх законаў — гэта ня зданча сувэрэнітэту? Таму ў мяне пытанье: калі мы ўваходзім у Эўропу, мы здаём свой сувэрэнітэт?

НБ: Але Вы не адказаці пра Ваша асабістасць стаўленне...

ГС: Гэта будзе залежаць ад мно-
гага. Як павядзе сябе ўлада? А яна, як вы бачыце, цяпер рабіць геапалі-
тычны разварот. Ці будуть улічаныя
мае інтарэсы як расейскамоўнага
арганізацый спрабуюць рэалізаць
захадні праект па прыяднанні да
ЭС і НАТО. А куды хісьненца гра-
мадзтва — гэта яшчэ пытанье. Але ў гадзіну X многа будзе залежаць
ад актыўнае меншасці.

НБ: Але Вы не адказаці пра Ваша асабістасць стаўленне...

ГС: Гэта будзе залежаць ад мно-

гага. Як павядзе сябе ўлада? А яна, як вы бачыце, цяпер рабіць геаполі-

тычны разварот. Ці будуть улічаныя
мае інтарэсы як расейскамоўнага
арганізацый спрабуюць рэалізаць
захадні праект па прыяднанні да
ЭС і НАТО. А куды хісьненца гра-
мадзтва — гэта яшчэ пытанье. Але ў гадзіну X многа будзе залежаць
ад актыўнае меншасці.

НБ: Гутарыла Наталка Бабіна

Франц Сіўко. Апавяданьне.

Сладарыні Еве Вежнавец,
якая напіхніла

Слова «сволач» не люблю і ўжываю рэдка, здаецца яно мне занадта бруталльным. А тут сплынуўся на яго ў назове твору Евы Вежнавец. Акурат тым часам гартаў «Жыцьцё жывёлаў» Брэма і не заўважыў, як міжвольна пачаў шукаць паралель у іншынктах апісаных Брэмам стварэнніяў ды іншынктах пэрсанажаў у «Шляху дробнай сволачы». Безумоўна, называць жывёллу сволаччу толькі за тое, што натура дала ёй той ці іншы кірунак паводзінай, — мякка кажучы, некарэктна. Але што зробіць, калі паралель сама сабою напропашае?

Ёсьць сволач, што чыніць подлае дзеяньне, і ёсьць — што сваімі паводзінамі рыхтуе глебу для гуткага чыну.

Як быў, што выбівае падчас чысткі скуры целам у глебе яміну, і пушка *нанду*, што выкарьстувае туго яміну ў якасці асновы для гнязда.

Сволачі няведамыя прынцыпы, апрач аднаго — выгоды. Яна лёгка прыстасаўваеца да абставінай і памяніе гаспадара нават тады, калі ад яе гэтага і ня надга патрабуюць.

Як амёба, што можа ўвадначас рухацца з месца ў любым накірунку.

Ці як *рачна гідра*, што, нават вывернутая на вівары, бы палец пальчаткі, здолее прыстасавацца да жыцьця ў новым становішчы.

Сволач плодная. Яна множыцца, сеючы на юкола семя ўласнае сволачнасці незалежна ад абставінай і тэмпературы паветра.

Як *кольчаты чарвяк*, размнажэнне якога адбываецца пляхам распаду цела на некалькі частак.

Ня тое дзівіць, што ёсьць сволач, а тое, як шмат тых, хто гатовы пры выпадку ёю стаць.

Як *сыярвятнік-пухнач*, што без анікага прымусу ахвотна харчуеца фэкаліямі.

Ці як згаданая пушка *нанду*, што харчуеца ўсім, што ні стрене на пляху.

Сволач — майстрыца гуляць у шапкі паводле ёго ж, сволаччу, прыдуманых правілаў. Хоць нач навылёт гуляй, хоць дзень — усё адно перахітруе.

Як *гарнастай* перад трусам ці зайцем, што запіннатызуе нябогу скокамі-выкрунцасамі і тут жа разъдзярэ, схапіўши, на дробныя шматкі.

Сволач наднаціянальная. У яе не адна, як у людзей, радзіма, а сама меней дзьве, а то і троі — узор сымбіёзу двух -ізмай адначасова. Два, троі ў адным — у аднаведнасці са стандартамі масыўтворчасці. Затое мова ў сволачы, як правіла, адна.

Як у *паўзуну*, у якіх мозг складаецца з трох — пярэдній, сяродні ды задній — частак, але ўсё адно агулам мянеца мозгам.

Сволач небяспечная кепскім упільвам на младзь, якую яна разбіччуе ўзорам бесцірымонінасці і неплавага да чалавека.

— И что вы будете читать, Леночка?

— Верш Рыгора Барадуліна.

— Вот как, Бородулина! И о чём он? Прочти-те мне его!

Як у любога *дратежніка*, што найперш вучыць дзіця сволачнасці.

Сволач бывае буйнá і бывае — буйнá. Здаецца, што і два ў адным — тады ўжо сволачнасць іншай сволачы ў парадунанін зь ёю — драбяз.

Як буйны страўс *казуар*, што дэмантруе буйнáсць і злосць без анікай на тое прычыны.

Абавязковы экзистэнцыйны варунак існаванья дробнай сволачы — поўная залежнасць ад сволачы буйной. Прычым часта — праўз пераадоленые нянявісці да апошній.

Як у *шакала*, што харчуеца аўедкамі з ліўнага стала, а пры выпадку зьеў бы і яго са-мога, ды — не па зубах.

Няма такой сволачы дробнай, якая не жадала б стаць буйной, і няма такой буйной, якая жадала б стаць дробнай.

Як няма *гніды*, якая на марыць стаць *вошиу*, і як няма *воши*, што марыла б вярнуцца ў стан *гніды*.

Габарыты сволачы не заўсёды прарапцыйныя яе разумоваму патэнцыялу. Што, аднак, не замінае ёй займаць высокое месца на сацыяльной лесьвіцы.

Як сярод некаторых *прыматоў*, дзе галоўнае — памеры цела і зубоў.

Затое калібрнасць сволачы амаль заўжды прарапцыйная яе пасадзе. Чым вышэй пасада, тым заўважней сволач.

Як у *скарпіёна*, ступень атрутнасці джала якога ўзрастаете прарапцыйна ўзрастанню камфортанасці месца бытаванья.

Сволач моцна трymаеца за крослу. Так моцна, што, здаецца, пры ім нарадзілася.

Як *павук*, у якога шкарлупіна яйка гэтак моцна зрастаете з плодам, што ўяўляе супрэльную, непадзельную абалонку.

Сволач, на мяса ахвяры, а толькі высмакча зь яе драпітыя кроў.

Сволач не гідравія і пры нагодзе ўвоміг схарурусеца з іншай сволаччу і пры гэтым япчэ і карысць з таго займее.

Як лічынка *жук-магільчыка*, што пры петраворынай ў кукалку два тыдні харчуеца падлаю.

Або як *жук-калаед*, для якога няшака большае асалоды, як адкласці яйкі ў гной.

Сволач валодае прымітыўнымі іншынктамі, таму лёгка прыжываеца на любой глебе.

Як завезеная ў Амэрыку з Эўропы *гесэнская муха*, што, пасыпахова адаптаваўшыся да новых умоваў, можа ўвоміг спустошыць цэлае поле.

Як *сабака*, што пазыччае вочы каму заўгодна

раткевіча і Быкава, а назаўтра ўчынкам напас-кудзін на іх магілкі.

Як *павучыха*, што звесці падчас каітусу бацьку сваіх будучых дзяцей, а ўсім будзе да-водзіць, што гэтак і было.

Сволач схільная да карпаратыўнасці, але ў крытычны момант абаране найперш собекі інтарос.

Як *белы сін*, што гарбузуеца ў зграю з свая-камі толькі падчас кармлення, а як толькі цы-рымонія паглянання ежы мінае, тут жа на іх забываеца.

Сволач вераломная. Заблудзіўшыся сярод трох хвояў, яна не праміне звінаваціць у гэтым іншых.

Як *выдра*, што звесці ў рацэ ўсю рыбу, а сказа-жа, што гэта зрабіў бабёр.

Сволач валодае прымітыўнымі іншынктамі і разам з тым фэнамэнальнай здольнасцю да мімікры, то бок прыстасаўвання, што робіць яе асобу выключна цікавай для песьхіятраў.

Як *aca crabronidae*, што звычайне падобная да мухі, на якую яна палюе.

Сволач ня любіць, калі пры ёй разважаюць пра вытокі сволачнасці. Усялякую праіву сволачнасці ўласнай яна міяне не інчай як цвя-розым паглядам на жыцьцё, то бок неабходнасцю харчавацца.

Як пальмавая кошка *музанс*, што ня грэбее сесці ўласных дзяцей.

Улюбёнае слова сволачы — «сволачы». У такім прыкладні кантэксце: «Бач, што ўладзілі сволачы, — угодкі адшапенца Каустуса Акулы яны спраўляюць». Або: «Мяккі знак яны піпнуць у сло-ве «сынег». Сволачы!». І г.д. — адным палам.

Як *лісіца*, што наракае на зайца за тое, што ў таго ўзімку футра на цёмнае, як ёй хацелася б, а белае.

Неад'емная рыса сволачы — непераадольнае жаданне апусыцца іншых да свайго ўзроўню.

Як то робіць *расамаха*, што, пазбаўленая мажливасці супрацьстаяць сабаку на поўны рост, кладзеца дагары на дол, хапае ворага кіпдорам і загрызае ўсымерць.

Небяспечнасць сволачы ня ў тым, што яна жыве паводле сволачных законаў, а ў тым, што імкненца навязаць тэя законы іншым.

Як *гіена*, што заганяе буйвалу ў болота, а потым жарэ, бездапаможнага, жывасілам.

Сволач схільная да пісаныня даносаў. Гэткім чынам яна сцвярджае сваю самасць, а разам — адданасць сволачы ўладнай.

Як *жывёліна*, што япчэ не нарадзілася і ніколі, мабыць, не народзіца, бо фауна на та-кое вычваронства папросту ня здолная.

Сволач дзяржаўная інтарэсы не абыходзіць. Яна лёгка выдаткуе дзясяткі мільёнаў рубліў на выданыя якой-небудзь лукты пад грыфам сацыяльна значнай.

(Няма аналігу).

І сволач мае сваю ахілесаву пяту: съяতло, праўда для яе — што адсутнасць сонечных прамянёў для кактуса.

Як *барсук*, якога, каб забіць, дастаткова як съед квазіцца па носе.

Сволач — заразная, яна сціпць і бачыць, як бы каму перадаць бацькы сволачнасці.

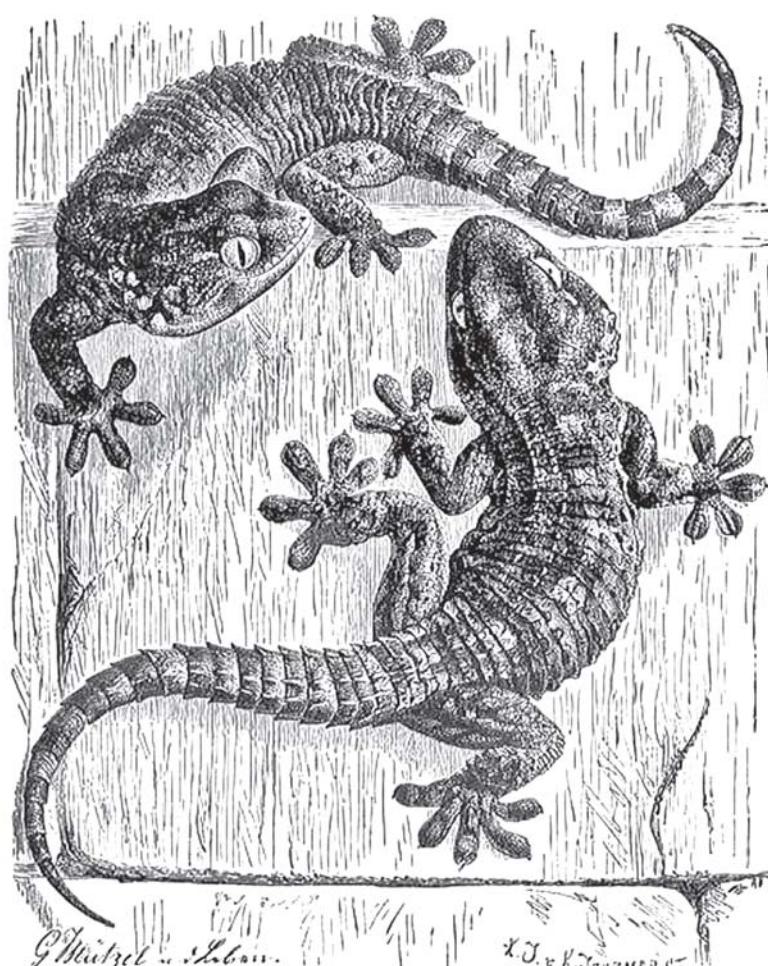
Як трапічны *сынкавы гекон*, пры дотыку да якога на руці застануцца рэшткі ягонае скуры.

Лекі ад бацькі сволачнасці — у іх нэўтрализациі праз старанае, хай сабе і да ванітаў, пе-ражоўваннне.

Як лекі ад укусу *скарпіёна*, што гатуеца на сумесі праванскага масла і целаў зьменшаных у той алей скарпіёнаў.

Сволач — паскудства, але і яна дзеля чаго-не будзь можа прыдацца, напрыклад, для пало-ханья дзяцей з мэтаю выпрацаваць у іх імунітэт супраць сволачнасці.

Як сырны клечч *акар*, фекаліі і скура якога, ператварыўшыся ў згаданым сырэ ў пыл, становіцца кампанентам улубёнага гурманамі прадукту.



Сволач вёрткая.

Як пушка *анхінга*, што ўскідвае падчас па-львання голаў так хутка, што гэта можна пар-аўнаць з нападам гадзюкі.

Ці як *кариун*, што лёгка скрадзе з-пад носа ў грыфа кавалак падлы і, перш чым той пасып-е зрагаваць на крадзеж, уцічэ з ім у хмыз.

Сволач жывучая. Яе хоць у бэздань марскую кінь, а яна ўсё адно выплыве — з рыбінай у зубах.

Як *рабак*, якога якога, пакладзена ў алькальголі хромавую кіслату, вокамгненна пачынае разъвівацца ў праўдзівую аскарыду.

Або як *клоп*, зымясціўшы аплодненую самку якога на паўгоду ў пушку без анікага харчу, убачыць, што яна ня толькі выжыве, але і пасып-е ў той пушцы разрадзіцца.

Сволач любіць паразважаць на «высокія» тэмы. Пра заходы ды клопат на карысць людзей паспальтага. Пра мову, якую яна гэтак любіць, што нават назовы газэтай ды выходнія дадзе-ныя не забаране на ёй пісаць.

Як падманліва сымпатычны з выгляду *скунс*, ня толькі цела якога, а нават закапаныя пашэшкі распаўсюджваюць такі смурод, што месца захаванья і праз колькі месцаў не ўяўляе цяжкасці адпукнца.

Сволач любіць паразважаць на «высокія» тэмы. Пра заходы ды клопат на карысць людзей паспальтага. Пра мову, якую яна гэтак любіць, што нават назовы газэтай ды выходнія дадзе-ныя не забаране на ёй пісаць.

аб усім патроху

Самыя страшныя катастрофы ў гісторыі выяўленчых мастацтваў

Разбомбленыя фрэскі Мантэні ў Падуі, Вэнэра Мілоская, пабітая насільшчыкамі, зьнішчаная «Ваза з сланечнікамі» Ван Гога, прадзіраўлены «Сон» Пікаса... Сыпіс самых прыкрухіх інцыдэнтаў з шэдэўрамі.

«Сон», Пікаса

Не пасьпей магнат Стыў Уін, уладальнік казіно ў Лас-Вэгасе, дамовіца пра продаж «Сну» — карціны Пікаса, якая яму належала, — за 74 мільёны фунтаў, які спатыкнуўшыся, трапіў у палатно локцем і прарваў у ім дзірку. Карціна вісела ў кабінэце Уіна побач з працамі Матыса й Рэнуара. Ён паказваў яе гасцям і спатыкнуўся. Пабачыўшы ў карціне дзірку, пакупнік адмовіўся яе наўбываць.

«Барэльеф бяз назвы», Крэйг Каўфман

У 2006 г. амэрыканскія галерысты й калекцыянеры адпраўлялі ў



Уладальнік спатыкнуўся і прарваў у карціне дзірку локцем.

парыскі Цэнтар Пампіду выставу «Лос-Андже́лес 1955—1985: народзіны мастацкай сталіцы» ды разылічвалі, што з шматлікімі працамі вялікай гістарычнай каштоўнасці будучы абыходзіцца беспражліва. Але іх ня здолелі нават павесіць як сълед. Напярэдадні вэрнісажу зь съяны звалілася 2,5-метровая бэлька з поліэстэравай смалы — праца Пітэра Аляксандэра. Такі ж лёс напаткай «Барэльеф бяз назвы» Крэйга Каўфмана, які да таго асалеў у трох землятрусах у Лос-Андже́лесе.

Ваза імперыі Цын

Няўклудны наведнік кембрыджскага Музэю Фіцульма наступіў на ўласны развязаны матузок ды пакаціўся па сходах, мімаходзь пабіўши некалькі трохсотгадовых кітайскіх вазаў. Фарфор дынастыі Цын, якім владарыла ў XVII ст., быў адным з найкаштоўнейшых экспанатаў музэю. Праца ёмкая прыборка заняла два з паловай дні, бо трэба

было падабраць і захаваць усе аскепкі да найменшага. Рэстаўрацыя вазаў (адна зь іх, дарэчы, важыла 45 кг) цягнулася паўгоду. Наведнік арыштавалі, але пасля вызвалілі без выстаўлення абвінавачванья. Склененія вазы ўжо вярнуліся ў экспазыцыю.



Няўклуда наступіў на развязаны матузок, пакаціўся па сходах і пабіў трохсотгадовыя вазы.

«Узнаўленыне першай публічнай дэманстрацыі самаразбуральнага мастацтва», Густаў Мэтцгер

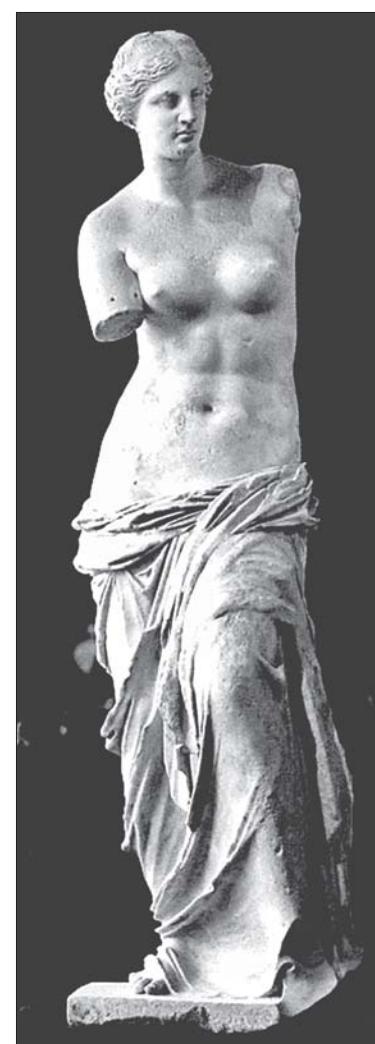
Плястыкавы пакет зь нейкім папяровым съмецьцем, у 2004 г. выкінуты на памыйку з галерэі «Тэйт мадэрн», выявіўся часткай копіі твору 1960 г., якая ўласцівіла «канечнасць існавання» мастацтва. З іроніі лёсу Мэтцгер быў заснавальнікам мастацкага «самаразбуральнага» руху.

«Дом», Рэйчэл Уайтред

Восеньню 1993 г. Уайтред зрабіла з бетону скульптуру ў выглядзе віктарыянскай хаты ды ўсталявала яе ва ўсходнім Лёндане на вуліцы, ужо зьнесенай пад час загаду муніципальнай рады Таўэр-Хамлесту. Гэты твор быў уганараваны прэміяй Тэрнэта. The Independent называла яго «адной з самых цудоўных і арыгінальных па задуме скульптураў, створаных у Англіі». Але праз год муніципальная рада ўсё адно зьнішчыла.

Эскіз да «Акружаных астравоў», Хрыста і Жанна-Клёд

Баўгарскі мастак і ягоная суаўтарка жонка Жанна-Клёд праславіліся інсталяцыяй: яны акружылі поліпропіленам 11 астравоў ля ўзьбярэжжа Маямі. Адзін



Руки Вэнэры Мілоскай падломваліся і згубіліся падчас бойкі насільшчыкаў.

з падрыхтоўчых эскізаў гэтай працы пацярпеў падчас транспартавання: аўтапагрузчык праехаў праста цераз твор. Цяпер малонак захоўваецца ў офісе лёнданскай кампаніі Аха Art, бо Хрыста не прадае пашкоджаныя працы.

«Расфарбуй па нумарах», Дам'ен Хэрст

Для вэрнісажу сваёй выставы «Расфарбуй па нумарах» у 2001 г. Хэрст стварыў інсталяцыю зь піўных пляшак, поўных недапалкаў, ды бляшанак з фарбай. Тым самым ён хацеў узнавіць багемны інтэр'ер майстэрні мастака. Пасля вэрнісажу прыйшлі прыбіральщицы і ўсё выкінулі. Твор ледзьве ўдалося ўратаваць зь съмецьцевага канцэпція. Самога Хэрста здарэньне насымашыла.



Твор зруйнаваў экскаватарам лёнданскі муніципалітэт.

Фрэскі ў Падуі, Андрэа Мантэнія

У 1944 г. войскі саюзнікаў бамблі Італію з мэтай зыншчэння прымесловых цэнтраў. Вяртаючыся на базу, нейкі пілёт скінуў бомбы на Падую. Яны трапілі ў царкву Дэлі Эрэмітані ў зыншчылі фрэскі XV стагодзьдзя.

Вэнэра Мілоская

Фігура Вэнэры (ці, магчыма, яе грэцкага аналагу — Афрадыты) займае ганаровае месца ў парыскім Люўры. Нягледзячы на то, што скульптура пашкоджана, яе прыгажосць зачароўвае. Нейкі грэцкі селянін знайшоў яе ў 1820 г. на востраве Мілас. Фігура была разламаная на два вялікіх фрагменты. У левай руцэ багіня тримала яблык. Усьвядоміўшы гістарычную значнасць гэтай старожытнай скульптуры, афіцэры францускага вайсковага флоту пасстановілі вывезці мармуровую скульптуру з вострава. Калі Вэнэру цягнулі па скалах да карабля, між насільшчыкамі ўсчалася бойка, і абездзіве рукі скульптуры адламаліся. Так іх там і кінулі. Пасля стомленыя матросы наадрэз адмовіліся вяртацца ў шукані аскальпікі. Так Вэнера і засталася бяз рук — левая адбітая ля самага пляча, а правая — на ўзоруні грудзей.

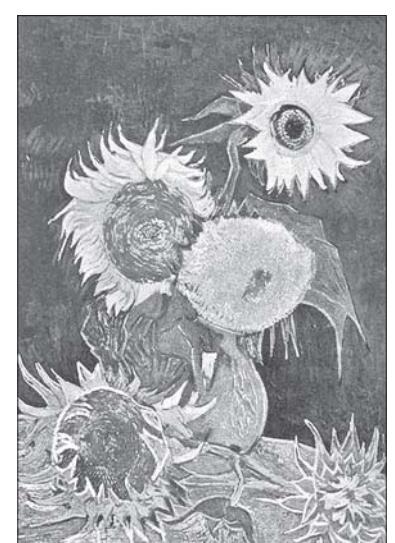


Фрэску палічылі звычайнім графіці і зафарбавалі.

«Крымінальнае чытво», Бэнксі

Летась у красавіку, праз не-калькі месяцаў пасля таго як на аукцыёне Sotheby's адна з працаў Бэнксі была прададзеная за 102 тысячи фунтаў (каля \$190 000, для мастака гэта рекорд), Лёнданскае транспартнае ўпраўленыне зафарбавала ягоную фрэску «Крымінальнае чытво» на Іст-Энды ў Лёндане. Выяву Джона Траволты ў Сэмюэла Джэксана з банаамі ў руках палічылі звычайнім графіці. Адзін з крытыкаў заўважыў, што гэтая гісторыя толькі павысіць каціроўкі Бэнксі,

і сапраўды, неўзабаве ягоная праца «Касымічнае дзяўчына ў птушке» была прададзеная за 288 тысячай фунтаў — у дваццаць разоў даражэй за стартавы кошт. Брэд Піт і Анжаліна Джолі выдатковалі на творы гэтага «мастака-партызана» 1 мільён фунтаў.



Карціна згарэла ў банкаўскім сэйфе.

«Ваза зь пяцьцю сланечнікамі», Ван Гог

Гэтае палатно, напісаное Ван Гогам у 1888 г., уваходзіла ў цыкл «Сланечнікі». У 1920 годзе «Ваза з пяцьцю сланечнікамі» была прывезеная ў Японію, дзе яе купіў Каята Ямамота. Карціна захоўвалася ў банкаўскім сэйфе. Там і згарэла ў 1945 г. ў часе налёту амэрыканскай авіяцыі.

«Тайная вячэра», Леонарда да Вінчы

Свой шэдэўр «Тайная вячэра» Леонарда напісаў у Міляне ў XV ст. па сырой тынкоўцы, разводзячы фарбы сумесцю яечных жаўткоў і воцату. Не прайшло і пары гадоў, як фрэска пачала абсыпацца, а праз падстагодзьдзя была абвешчаная «непапраўна сапсаванай». У XVIII ст. фрэску завесілі тканінай. Драпіроўка на запашвала на сабе вільгачнасць, што таксама шкодзіла фрэсцы, да таго ж, калі тканіну здымалі, яна падрапала ў без таго ўжо крохкі фарбавы слой... На дзіве, што апошні раз рэстаўрацыя «Тайной вячэры» заняла 21 год. Падрыхтаваў яе АК паводле The Independent via inopressa.ru



Не пасьпей Леонарда дамаляваць, як фрэска пачала абсыпацца.

Засвяцілі пражэктарам

Расейскі Першы тэлеканал зрабіўся ахвярай беларускай цэнзуры. Выпуск штотыднёвой праграмы «Пражэктарпрыхілтан» у беларускім эфіры выявіўся скарочаным на некалькі хвілінаў. Гэта сатырычная праграма, у якой вядоўцы п'юць гарбату, трушчаць печыва ды, гартаючы газеты, падводзяць вынікі тыдня, душачыся ад рогату. У выразаным кавалку вядоўцы перадачы параўноўвалі Аляксандра Рыгоравіча з ангельскай каралевай ды амбркоўвалі навіну пра адмену забароны беларускаму презыдэнту на ўезд у краіны Эўрасаюзу (выказвалася гіпотэза, што найперш ён наведае Дынэйлэнд).

Па мясьцінах баявой славы

25 кастрычніка ў менскі Свята-Духаў катэдральны сабор прывозілі мошчы сьвятога роўнаапостальнага князя Ўладзімера, хрысціцеля Русі. У гісторыі Беларусі ён вядомы забойствам полацкага князя Рагвалода і гвалтоўным шлюбам з ягонай дачкай Рагнедай. Каўчэжац з часыцінкай мошчаў прадзеда

Ўсяслава Полацкага сустракала безыліч вернікаў, мітрапаліт Філарэт, а таксама выстраенны ў два шэрагі курсанты Менскай Сувораўскай вучэльні.

Загадчыца дзіцячага садка зрабіла з падначаленых парабакаў

На два гады пазбаўлення волі з адтэрміноўкай асуджаная загадчыца аднаго з полацкіх дзіцячых садкоў за тое, што зрабіла парабакаў з сваіх падначаленых. Загадчыца на сваім лецішчы прымушала працаўца жанчыннага дворніка, а ў якасці прыблільшчыцы ў яе 4-пакаёвай кватэры і кватэры дарослага сына працаўалі дзівье выхавацелькі. Час ад часу пэдагог разылічвалася з «парабкамі» за працу мізэрнымі сумамі грошай ці старымі речамі. Да таго ж, у дзейнасці загадчыцы садка было знайдзена шмат іншых парушэнняў.

Сатаніскі дзень

За мінулу нядзелю ў Менску было здзейснена пяць спробаў самагубства, два з іх завяршыліся лятальным вынікам. Загінулі 90-гадовая

жанчына і 39-гадовы мужчына. Жанчына выкінулася з 9-га паверху дому, у якім жыла, мужчына — з 7-га паверху. Яшчэ трах мужчын, якія здзейснілі спробы самагубства ў розных раёнах Менску, выкінуўшыся з гмахаў, з цяжкімі траўмамі даставілі ў бальніцы. Штогод у Беларусі больш за 3 тыс. чалавек здзяйсняюць самагубства.

Загінуў гендырэктар «MTV у Беларусі»

31-гадовы Максім Сямёнаў трапіў у ДТЗ 21 кастрычніка і на наступны дзень памёр у бальніцы ад атрыманых траўм. У яго засталіся жонка і 4-гадовая дачка. М. Сямёнаў пражджажаў па вуліцы Арлоўскай на матацыклі, ня даў рады кіраванью і ўрэзаяўся ў апору ліхтара.

Памёр Мусылім Магамаеў

На 67-м годзе жыцця памёр вядомы съпявак Мусылім Магамаеў. У ягоным канцэртным рэпертуары было больш за 600 твораў. У 31 год яму прысвоілі званне народнага артыста СССР. Пік папулярнасці Магамаева быў у 1960—1970-х.

Найпрыгажэйшае цела ў сьвеце спорту

...належыць колішній першам ракетцы сьвету, сэрбца Ане Іванавіч. Да такай думкі прыйшлі чытачыя нямецкага часопісу Bild. За Ану Іванавіч аддалі галасы 51% наведнікаў.
Другое месца ў расейскай тэнісісткі Марыі Шарапавай (14%), на трэцім — амэрыканская плыўчыха Аманда Бірд (9%). Ёсьць у дзесяткі прэтэндэнтаў на самае прыожоже цела і мужчыны.
Напрыклад, 4-е месца ўзяў футбаліст Дэвід Бэхэм (8%), а былы зорка НБА Дэніс Родман — шосты (3%).
Ана Іванавіч (рост 1,86 м вага — 69 кг) нарадзілася 6 лістапада 1987 г. у Бялградзе. Выйграла 7 турніраў у адзіночным разрадзе. Займае чацверты радок у сусветным рэйтингу.



Дачка Аляксандра Патупы зрабіла казачную кар'еру

Алена Патупа зрабіла бізнес у Штатах, адкрыўши сакрэт амэрыканскай душы.

Алену Патупу, дачку ганаровага старшыні Саюзу прадпрымальнікаў Аляксандра Патупы, намінавалі на прэстыжную міжнародную прэмію Stevie Awards у катэгорыі «Найлепшаму прадпрымальніку ў сферы абслугаўвання».

Премію Stevie Awards газета New York Post называе «Оскарам для бізнес-соўцаў». Пераможца прэміі будзе аўшчаны 14 лістапада падчас урачыстага вечара ў «Маркіз-Гатэлі» ў Нью-Ёрку.

Алена Патупа вырасла ў Менску, у 20 гадоў скончыла Інстытут правазнаўства, пераехала ў ЗША. Атрымала там ступень магістра ў сферы бізнес-адміністрацыі. 10 гадоў працуе ў сферы інтэрнэт-продажаў. У 2004 на агульнаамэрыканскім конкурсе камэрцыйных сайтаў атрымала ўзнагароду Golden Link («Залатое злчв») за інавацыйны падыход пры пабудове інтэрнэт-сторонак. Год таму Алена ўжо была фіналісткай прэміі Stevie Awards у той жа катэгорыі.

Алена Патупа адкрыла сакрэт амэрыканскай душы — штатаўцы любяць зынікі больш за рэчы, якія купленыя па гэтых зынікках.

Сэйлы, або распродажы, у Амэрыцы — вар'яцтва ў нацыянальным маштабе. Тут нават зявілася жартояўная прымаўка: «Ня важна, колькі ты зарабляеш, важна, як танна ты купляеш». Аляксандар Патупа, бацька Алены, кажа, што ціпер, калі Штаты хапіў эканамічны крызіс і калі амэрыканцы ахвотней набываюць тавары са зыніккамі, бізнес Алены толькі квітнене.

Усё працуе так: Алена, уладальніца сайту Wow-Coupons.com, звяртаеца да якой-небудзь буйной сеткі крамаў і просіць у яе дазволу зрабіць зынікку на нейкі тавар. Потым задарма «разда»



праз Сесіва купоны, якія даюць эклюзіўнае права купіць той тавар з зыніккай («толькі раздрукай і захавай!») — кожа рэклама на сایце). Усе задаволенія — Алена мае пэўны адсотак ад продажу тавару, а гандлёвая сетка таксама ў прыбытку — людзі, падахвочаныя купонамі з зыніккай, больш завітваюць па пакупкі. У дадатак Алена прыдумала для сваіх купонаў запамінальную назву Wow-coupons. Спрадвечна-амэрыканскі выгук «ўаў!» выражает шырокі спектар пачуццяў: ад здзіўлення да крикаў жарсыці. Wow-coupons на беларускую можна пераклікаць прыблізна, як «Ух-ты-які-купон!».

«Высьвяляеца, што для працуячай маці-адзіночкі продажы праз інтэрнэт такі могуць быць сур'ёзным заняткам, — кажа Алена, і дадае: Я такая: маладая мэнеджарка, носам чую выгадную ўгоду, маю здольнасці і сына, які заслухаўшы ўсёго найлепшага».

Павал
Касцюковіч

Лятарэйная ліхаманка у Італіі скончылася

Жыхар Сыціліі выйграў самую вялікую суму грошай у лятарэю за ўсе часы існаваньня азартных гульняў — 100 мільёнаў эўра. Сума назапасілася пасля таго, як ад красавіка ніводзін чалавек ня здолеў выйграць галоўны прыз штотыднёвой лятарэі. Вэрхал вакол розыгрышу абурыў арганізацыі абароны правоў спажыўца. СMI нават агучвалі патрабаваньні, каб тыя сто мільёнаў эўра былі падзеленыя паміж усімі італьянцамі. Штогод урад Італіі мае зь лятарэйнай індустрыі блізу мільярда эўра.

Пераемнікам Ёрга Гайдэра стаў ягоны каханак

Аказаўся, што

культавы лідэр аўстрыйскай правіцы, змагар супраць імігрантаў і ісламу, вёў падвойнос прыватнае жыццё. Пераемнік лідера аўстрыйскіх крайне правых Штэфан Пэнцэр абвесьціў, што быў з сваім босам у «нязвязных узаемаадносінах», — піша аўстрыйская прэса. Плёткі пра бісексуалізм Гайдэра зявіліся ў прэсе гадоў 10 таму, але тады так і засталіся плёткамі. Съледзтва выявіла, што перад сваёй апошнім пaeзджай Гайдэр выпіваў у гей-пабе.

Масаж жывой зьмяі

Ізраільскі салён прыгажосьці працянуе ўнікальную паслугу — зьмяіны масаж. Як запэўняюць спэцыялісты, экзатычная працэдура дапамагае зьняць боль і

напружанье ў мышцах і суставах. У салёне выкарстоўваюць неядавітыя каралеўскія зъмеі з Каліфорніі і Флорыды, а таксама плямістых і малочных гадаў. Кошт паслугі — 70 далаўраў. Даўжыня зъмей пры гэтым залежыць ад тыпу масажу: больш буйныя здымаютъ боль у мышцах сціпіні, а больш дробныя выклікаюць эфект агульнага расслаблення. Многія кажуць, што нават праста патрымаўшы ў руках зъмяю, пачынаюць адчуваць сябе лепш. Як адзначаюць наведвальнікі, плаўныя рухі гадаў па сціпіні нагадваюць халодны кампрэс.

Паводле ЛК, «Звязда», радио «Свабода», БелААН, Эўрападыё, Intex-Press, радио «Unistar», Reuters

ВОЛЬНЫ ЧАС

ВЫСТАВЫ

Прызма вядомасьці

У студыі прафесійнай фатаграфіі і дызайну JOEL (Я. Коласа 50/1) з 2 да 9 лістапада працуе фатавыставка «Прызма вядомасьці», якая працуе штодзень з 18-й да 20-й. На выставе паказаныя фатаграфікі Валянціна Грышко, Вадзіма Пракоп'ева, Уладзімера Цэсьлера, Дзмітрыя Урангеля, Багдана Караваца, Ягора Вайнава ды іншых. Уваход вольны.

Portraits

У фотагалерэі «ЗНЯТА» (пр. Незалежнасці, 13) да 14 лістапада працуе выставка «Portraits» Мікалая Маміна.

Натхненне — 2008:

Ніткавыя фантазіі

У Палацы культуры і спорту чыгуначнікаў (Чкалава, 7) да 31 кастрычніка працуе выставка жаночай творчасьці «Натхненне — 2008: Ніткавыя фантазіі». На выставе паказаныя працы 25-ци жанчынаў, майстры дэкаратыўна-прыкладнай творчасьці: вязанье, вязаныне карункаў кручиком, пруткамі, чайнаком, каклюшкамі, габелен, вышыўка ў самых разнастайных тэхніках, шмат іншага.

Люстры

У Музэі сучаснага выяўленчага мастацства (пр. Незалежнасці, 47) да 10 лістапада працуе выставка Юрыя Падоліна «Люстры». Гэта літаграфіі, створаны ў 2007—2008 гадах, у якіх аўтар выкарыстоўвае і туш, і аловак, і камбінаваную тэхніку.

Бэльгійскія карункі

У Музэі кнігі Нацыянальнай Бібліятэкі (пр. Незалежнасці, 116) да 31 кастрычніка працуе выставка «Бэльгійскія карункі», на якой можна ўбачыць самыя разнастайныя карункі з музею бляізны Бэльгійскага гораду Кортрэйк. Разам з імі — предметы побыту, ювелірныя ўпрыгожанні...

Дзіўнае месца

У Менскай гарадзкай мастацкай галерэі твораў Л. Шчамялёва (пр. Ракосоўскага, 49) да 21 лістапада працуе выставка «Дзіўнае месца», прысвяченая Менску, на якой можна будзе ўбачыць творы Міхаіла Анемпадыстава, Крылі Ганчарова, Кацярыны Гуртавой, Сяргея Ждановіча і іншых.

КАНЦЭРТЫ

Лявон Вольскі ў Віцебску

31 кастрычніка ў віцебскім клубе «Зебра» — канцэрт Лявона Вольскага. Пачатак а 18-й. Квіткі: 10 000

Тройца

4 лістапада ў «Графіці» (зав. Калініна, 16) — канцэрт этна-трыё «Тройца». Пачатак 20-й.

Rhythm of the Dance

2 лістапада ў Палацы Рэспублікі — ірландскае танцавальнае шоў Rhythm of the Dance. Пачатак а 19-й. Квіткі: 30 000 — 150 000.

Romeo & Juliette

У Палацы Рэспублікі 3 лістапада — м'юзикл Romeo & Juliette на музыку францускага кампазытара Жэрара Прэст-Гурвіка. Пачатак а 19-й. Квіткі: 40 000 — 150 000.

Halloween Party

31 кастрычніка ў клубе «Графіці» — адзначаецца Halloween. Пачатак а 19.00. Да-датковая інфармацыя: (029) 179-99-18, 779-99-18.



У сядзібе Партыі БНФ (Машэрава (былая Варвашэні), 8) адчынілася фатавыставка да юбілею Народнага Фронту. У ёй — 20 гадоў гісторыі. На фота: нацыянальны сцяг над прэзыдымом Вярхоўнага Савету. 24 жніўня 1991 г.

ДОСЬВЕД

Гатэлі на сене

За апошні дзясятак гадоў сотні нямецкіх фэрмэраў ператварылі свае старыя гумны ды сховішчы для бульбы ў «гатэлі на сене», дзе пастаяльцы начуюць на ложках з духмяных сушаных траваў.

Экалягічна чыстыя гатэлі (ня трэба мяніць прасцінаў) прарапануюць невысокія кошты і прывабляюць раварыстаў, аматараў прыроды і аматараў адпачынку ўсёй сям'ёй. Месцы для начлегу можна знайсці на адкрытых гарышчах ці ў стайніах, абсталяваных драўлянымі насыціламі. І пакуль толькі ў невялікай частцы такіх гатэляў маюцца такія выгоды цывілізацыі, як, напрыклад, фіранкі ці віно ў ложак. У большасці з іх гасці дагэтуль папярэджваюць, каб мелі з сабой спальнія мяхі ды ручнікі.

Ці даводзілася вам прачынацца ў незнамым гатэлі? А яшчэ ўявце сабе, што побач з вами начавалі 60 каровак, 2 казы і адзін трускік. Ага, і яшчэ — выспалі на стозе сена.

Вось жа, пакінем гэтую задачу немцам — як сумясціць жывёлу і чалавечы начлег. За апошні дзясятак гадоў сотні нямецкіх фэрмэраў ператварылі

адзін з самых дзіўных таکіх гатэляў — Сядзіба Зальдэрратцэн, гэтакая гожа пераробленая адрына ў вёсцы Зальдэрратцэн, што за 110 км ад Гамбургу. Вялізная адрына пад адкрытым небам, дзе могуць разьмісціцца каля 40 чалавек, упрыгожаная керамічнымі куранятамі і выяўтай восыліка. Пераначаваць і пасынедаць там каштует 14 эўра на чалавека.

Магчыма, гэта не найлепшы набор для мядавага месяца, але штогод тут адпачываюць каля дзесяці маладых пар. Нават часта праводзяць тут першую шлюбную ноч. «Няма нічога больш захапляльнага, чымnoch на сене», — кажа Гайнц Ляйнг, былы актыўіст Грынпісу, які і кіруе гатэлем. (Аднак, калі хто захоча спаць на сапраўдным матрасы, у гатэлі ёсьць колькі стандартных нумароў.)

Вясельлі на адрынах мо-

гучу трывала ўвайсыць ў моду. У гатэлі «на сене» «Кляйгаўэрс» у муніцыпалітэце Вангерленд каля Паўночнага мора маладыя пары могуць засяліцца ў спэцыяльны нумар. У ім — усе выгоды: маленькі насыціл з сенам для дваіх, бутэлька шампанскага і калядныя агенчыкі, вывешаны ў форме сэрца. Каштует нач 23 эўра на чалавека. Астатнія пакоі зь сенам здаюцца за 14,5 эўра плюс сіняданак.

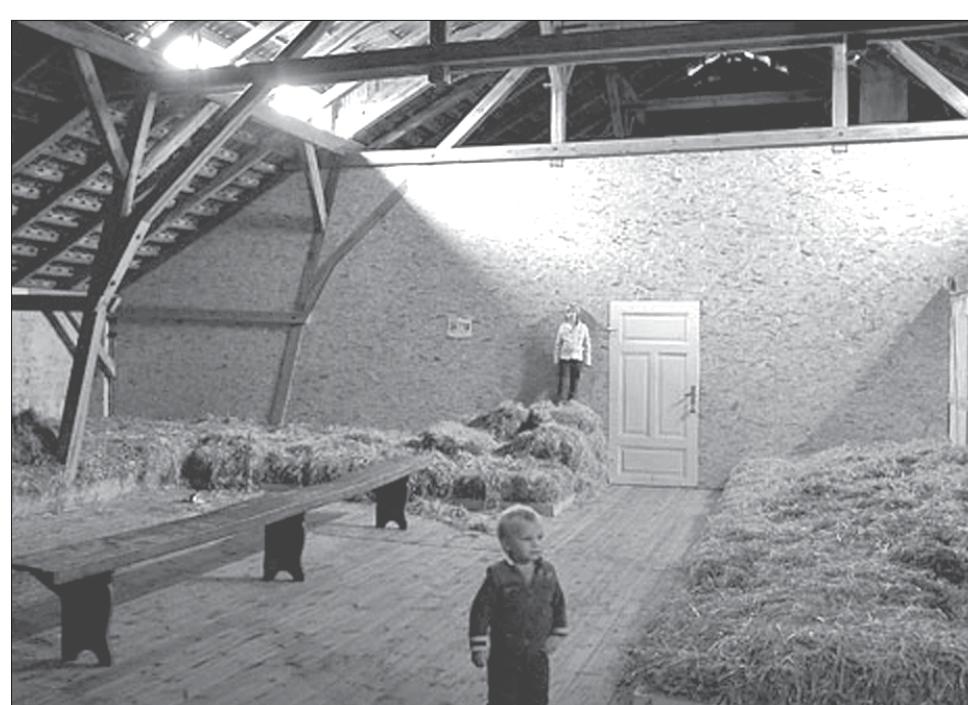
Не зважаючы, што ў суседній стайні начусе статак кароваў, ад якіх ідзе харктэрны пах. Ранкам можаце пакаштаваць мюсьляў з сырадоем.

У Баварыі знаходзіцца адзін з самых экстэмальных гатэляў «на сене». Бэт ім Корнфэльд у курортным мястэчку Бад Кісинген зусім ня мае сценак і стайніяў. Ціагам двух тыдняў у жніўні пастаяльцы начуюць пад зорным небам пасярод пшанічнага поля на 19 ложках зь сена — за 15 эўра, сіняданак уключаны. Каму трэба выгады, той можа спаць на жалезным ложку з «матратзам» зь сена.

Прыбіральні ёсьць ў бытоўцы, душ таксама побач, проста пад яблыній. І не спадзяйцяся на маленькі бутэлечкі з шампунем і кандыцыянэр... і мыла таксама.

Сыпіс гатэляў «на сене» можна знайсці на сайце www.heuhotels.de, створаным асацыяцыяй сельскіх гатэляў і адпачынку. На іншым сайце, ён толькі панімецку, як і астатнія, www.heuhotelferien.de, сырпіс гатэляў толькі з Ніжнай Саксоніі.

Паводле nytimes.com



ТЭАТАР

Купалаўскі тэатар

- 31 (пт) — «Я не пакіну цябе...»
1 (сб) — «Таполевая завея»
2 (нед) — «Паўлінка»
3 (пн) — «Вечар»
5 (ср), 6 (чц) — «Ядвіга»
8 (сб) — «Слуга двух гаспадаў»
9 (нед) — «Памінальная малітва»
ранішнія спектаклі
2 (нед) — «Паўлінка»
9 (нед) — «Сынежная каралева»
малая сцэна
31 (пт) — «Саламея»
1 (сб) — «Апэльсінавае віно»
3 (пн) — «Дзікае паляванье карала Стака»

КІНО НА ВЫХОДНЫЯ
Беларускае дакумэнтальнае кіно

У «Цэнтры-відэа» адбудзе прэм'ера стужак Князе-ва і Мароза.

Пакуль на экранах з'імпэрскім ледзяным патасам навязыліві тоне эпічны рэйсіскі «Адмірал», варта прыгэдаць беларускія стужкі, якіх звычайна ня ўбачыш. Беларускае дакумэнтальнае кіно без заціння патасу, ціхе й няшумнае, але — сапраўднае. Яно засяроджваецца на камэрных партрэтах — і жыцьці чалавечай душы.

Пра карціну «Ва ўсе дні» Міхаіла Жданоўскага «Наша Ніва» ўжо пісала. Эта засяроджаная ў монадной стужке пра мастака, які даглядае Курапаты, піша абрэзы на камянях і аднаўляе крыжы. Карціна «Вальс» Віктора Асьлюка — пранізлівая лірычна-гісторыя пра вясковага доктара, які штодзень ездзіць на ровары да сваіх, пераважна старых, пасынкаў.

Спачувае й дапамагае людзям жанчына-псыхоляг, якая ўзвальвае на сябе ціжар чужых клопатаў (фільм Аляксандра Карпава «АНГЕЛіна»).

Дзіўны съвет лялек — іхніх майстроў і калекцыянероў — адкрывае Галіна Адамовіч у стужцы «Дарагі лялькі».

Эта калектывуны партрэт творцаў неймаверна-га.

Стужкі Жданоўскага і Асьлюка паказвалі на кінафэсце хрысьціянскі фільм «Магніфікат», фільм Карпава можна замовіць у «Беларускім відэацэнтры», Галіна Адамовіч ладзіла паказ сваёй карціны ў «Музэі кіно».

А на гэтым тыдні ў чацвер, а 19 гадзіне, у «Цэнтры-відэа» адбудзе прэм'ера яшчэ двух дакумэнтальных кінапартрэтаў, што працягваюць традыцыю лірычнага і звышнатуральнага. Эта карціна «Лазар Алфёрава» Уладзімера Мароза пра Но-блэеўскага ляўрэата, які вучыўся ў Беларусі — Жарэса Алфёрава. А фільм Міхаіла Князева «Спаканьне» — пра сівятара, выкладчыка-тэолага. Абедзве стужкі 20-хвілінныя.

Заплянаваная сустрэча з аўтарамі.

Андрэй Расінскі

Кароткі экскурс у гісторыю зъездаў БРСМ

Заснавальнікі БРСМ — мае аднагодкі (ім прыкладна гадоў па 30—35). І калі сёньня я бачу на праспэкце расьцяжкі «40-ы зъезд БРСМ. 90 гадоў камсамолу», мяне трохі вырубае. Фэльетон Лёліка Ушкіна.

Варыянт першы — заснавальнікі БРСМ ад 1998 году адзінае, што рабілі, — праводзілі зъезды. За дзесяць гадоў існаванья лукамолу яны ўмудрыліся 39 разоў сабраць свой актыў. Лічба, вартая кнігі рэкордаў Гінэса.

У гэта слаба верыща, паколькі сябры БРСМ, як мы ведаем, не канторскія пацукі. Яны ўвесь час ідуць у масы, не

пускаюць людзей у інтэрнаты пасля 23-й, капаюць каналы і рамантуюць опэрныя тэатры. У любым выпадку нават тэхнічна правесцьці зъезд больш, чым раз на год, складана.

Застаеща варыянт — БРСМ сапраўды была заснаваная як мінімум сорак гадоў таму людзьмі, якім цяпер гадоў 30—35.

Блін, як хочацца пабачыць той гісторычны першы зъезд. Разынка сытуацыі ў тым, што на той момант, за пяць гадоў да свайго нараджэння, актыўісты БРСМ яшчэ не маглі быць прастаўленыя нават у форме клетачных структур чалавечага арганізму.

Праблему дазваліе растлумачыць канцэпцыя прыхільнікаў Буды, якія лічаць, што душу чалавек набывае пры нараджэнні ад іншай жывой істоты. Як

правила гаворка ідзе пра расылны або жывёл.

Такім чынам, ідэя БРСМ нараджалася ў пошуме канаплянных палёў, чулася ў рыканыні статкай на малочна-таварных фэрмах, у рохканыні магутных сівінакомплексаў позніяга бясэсэру.

Але апусцім будысцкі этап. Ад шостага зборы БРСМ уявіць куды лягчэй.

Прынамсі на гэты час лукамольцы былі аформлены ў выглядзе сперматазоідаў. Хаця сама па сабе відовішча сперматазоідаў, якія выганяюць на суботнік студэнтаў, уражвае.

Зъезды БРСМ прыкладна да канца 1970-х хутчэй за ўсё мелі фармат пасядзелак у пясочніцы. Дарослыя, якія праходзілі міма, маглі пачуць дзіўныя рэплікі.

— Таварышы, я хачу паставіць на

зъездзе пытанье — чаму старшыня гаркаму кідаўся пяском і называў мяне «кака»?

Бацькам, яўна, было няпроста з будаўнікамі квітнёчай Беларусі.

— Хочаш цукерку?

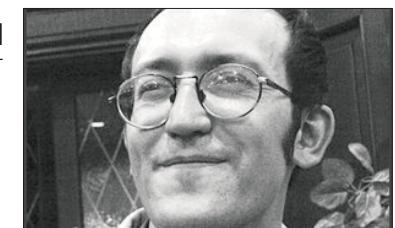
— Хачу пікет амбасады ЗША!

А якія жарсыці кіпелі на тынэйджарскіх зъездах! Хто лепши — «мэтал» ці «вална»? Рэмба ці Брус Лі? Лукашэнка ці Кебіч?..

І толькі ў 1990-я зъезды пачалі нагадваць звычайнія. Салідныя людзі ў гальштуках зьбіраюцца, пілюющі бюджет, клянущы ў вернасці, крычаць «Заўжды наперад» і г.д.

Хаця ў душы, думаеща, яны дасюль жывуць герайчнай рамантыкай першых зъездаў.

ЛЕВЫМ ВОКАМ



АБВЕСТКА

Фатаконкурс «Будзьма беларусам!»

Грамадзкая кампанія «Будзьма!» абвяшчае конкурс фатадзымкаў. Пераможцы конкурса будуть вызначаны ў наступных намінацыях:

1. «Людзі Беларусі» (асобы і характеристы нашых сучаснікоў)
2. «Краіна Беларусь» (крайні і сітуацыі, якія падкрэсліваюць унікальнасць нашай краіны)
3. «Будзьма з ёўрапейцамі!» (беларускія асобы, сюжэты і вобразы, якія паказваюць нашу ёўрапейскую саслікі).

Усе працы павінны мець наступныя звязкі: імя і прозвішча (на жаданне — нікнейм), поўную дату нараджэння, зваротны электронны адрас, пажаданы кантактны тэлефон. Прымаюцца фатадзымкі вагой не больш за 1 мегабайт.

Фатаконкурс «Будзьма беларусам!» будзе доўжыцца ад 20 кастрычніка 2008 г. да 31 сакавіка 2009 г. Журы конкурсу: Міхал Анемпадыстай, Андрэй Лінкевіч, Анатоль Кляшчук. Адрес для дасылкі: razam@budzma.org. Кантактны тэлефон: + 375 29 627 35 50, + 375 29 853 55 77

«НН» СТО ГАДОЎ З ВАМИ

У Думе. Дэпутат Дзюбінскі (ад Табольской губ., трудавік) нядайна з'явіўся да таварыша міністра ўнутраных спраў, Макарава, аб справе старых Бонч-Асмалоўскіх, катоўрыя сядзяць у Менскай турме ад 8 верасня 1907 года. Іх арыштавалі ў іх маёнтку Блоні, Ігумен. пав. Менск. г. Вінаўцяць іх у тым, што яны мелі нелегальную літаратуру і вялі агітацыю між мужыкамі. Макараў абязаў справу скончыць скэрэй.

«Наша Ніва». № 22
ад 23 кастрычніка
1908

ПРЫВАТНЫЯ АБВЕСТКІ

ВІТАНЬНІ

Віншум Людзі, і Алёшу, і Антося Знаткевічам з нараджэннем сына і браціка: Сябры.

СПАЧУВАНЬНІ

Выказваю спачуваньні Генадзю Сагановічу ў сувязі з смерцю мату. Вітушкі менскія і віленскія

ПРАЦА

Якаснавыкану пераклад на беларускую мову з ангельскай. Любізуровы складанасць. Сябрылан. Т.: (029) 725-29-27

ЗА МТС ПА-БЕЛАРУСКУ

30 кастрычніка, і 12 гадзіне на Сядзібе БНФ распачынацца сумесная кампанія «Маладага фронту» і «Моладзі БНФ» («ЗА МТС па-беларуску!»).

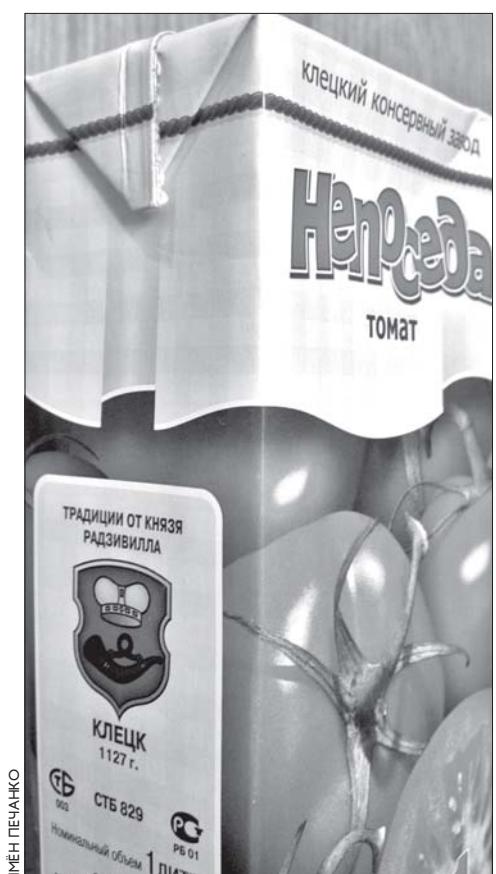
ПАЛЯВАНЬНЯ НА МАРКЕТОЛЯГАЙ

15 кастрычніка пачалася бізнес-гульня HeadMade Marketing. Студэнтам і наладым спэціялістам прылануюць паспрабаваць сябе ў вырашэнні жыццёвых праблем белізбу. Правілы ды заданні можна паглядзець на афіцыйнай старонцы гульні — www.headmade.marketing.by. Усё астатнэ (крайты, веды, етс.) цібя ўжо ёсць!

КНІГІ

Прадам калекцыю беларускай музыкі (адыёкнік). Т.: (029) 615-47-76

КАДРЫ



Клецкі кансервавы завод выводзіць сваю традыцыю ад князя Радзівіла. Так і ўяўляеш сабе непаседу Пане Каханку са шкляначкай тататнага.

Наша Ніва

незалежная газэта

заснаваная ў 1906, адноўленая ў 1991

галоўны рэдактары «Нашай Нівы»:

3. Вольскі (1906), А. Уласаў (1906—1914),

Янка Купала (1914—1915), А. Луцкевіч,

У. Знамяроўскі (1920), С. Дубавец (1991—2000).

сакратары рэдакцыі

шэф-рэдактар Андрэй Дацкі

галоўны рэдактар Андрэй Скруко

мастакі рэдактар Сяргей Харэўскі

заснавальнік Місціровы фонд выдання

газеты «Наша Ніва»

выдавец Прыватнае прадпрыемства

«Суродзічы»

АДРАС ДЛЯ ДОПІСА:

220050, Менск, а/c 537

Tel/fax: (017) 284-73-29, 8-029-613-32-32,

8-029-707-73-29.

E-mail: nn@nn.by

On-line: www.nn.by

© НАША НІВА. Спасылка на «Нашу Ніву» абавязковая. 12 палос фарматам A2, 6 друк. арк. Друкаваны РУП «Выдавецтва беларускім друку». Менск, пр.

Ф. Скарыны, 79. Рэдакцыя не ніксе адказнасць за зъвесткі рэжыяльных абелестак.

Кошт свабодны. Пасведчанне аб регистрацыі перыядичнага выдання № 581

ад 14 сакавіка 2007 г. выдадзенае Міністэрствам інфармацыі Рэспублікі Беларусь. Юрыйдычны адрес: 220101, г. Менск, пр. Ракасоўскага, 102-71. Р/р

30/220628014 у МТС ААТ «Белінвестбанк», Менск, код 764.

Наклад 2239. Газэта выдаеца 48 разоў на год.

Нумар падпісаны у друк 23.00 29.10.2008.

Замова № 6013.

Рэдакцыйны адрас: Ракасоўскага, 102-71.

Ня ўсё ў жыцьці апошні раз

Каб пітотыдзень атрымліваць газэту. дасылайце адрасы і грошы за газэту. Кошт на месяц — 12 тыс. рублёў.

1) Просім усіх ахвотных чытаць газэту паведамліць у Рэдакцыю свае адрасы і тэлефоны. Гэта можна зрабіць праз: тэлефоны: (017) 284-73-29, (029) 260-78-32, (029) 618-54-84, e-mail: dastauka@nn.by, паштовы адрас: 220050, г. Менск, а/c 537.

2) Просім у блянку банкаўскага паведамлення і паштовага пераказу дакладні і разборліва пазначаць адрас, утым ліку паштовы індэкс і код пад'езду.

Дзякую

Дз. К. з Мастоўскага раёну.

Руслану К., Мікалаю К. з Полацкага раёну.

Віталію Б. з Полацку.

Міхailу С. з Пухавіцкага раёну

Віктару С., Вользе Ш. з Ваўкавыскага раёну.

Л.К., Валянціну Д. з Менскага раёну.

Віктару З., Міхailу Ш., Валер'ю Б. з Берасцьці.

Сяргею Т. з Лідзкага раёну.

Віталію Г. з Чачэрскага раёну.

Аляксандру П. з Жлобінскага раёну.

ПАВЕДАМЕННЕ

Kacip

ПВУП "Суродзічы", УНП 190 786 828

МГД ААТ "Белінвестбанк", вул. Калектарная, 11, Менск, код 764

Рахунак аг-
рыймалніка 3012 206 280 014

Асабовы
рахунак

ПВУП "Суродзічы", УНП 190 786 828

МГД ААТ "Белінвестбанк", вул.